TÖB-DER

MİLLİ EĞİTİM BAKANI ÜSTÜNDAĞ'IN DA KATILDIĞI

TÖB - DER SEMİNERİ ANKARA'DA YAPILDI

TÖB—DER Örgütlenme ve Eğitim Semineri, 7-8 Şubat 1974 günlerinde Ankara'da TÖB—DER Şube Başkanlarının, Şube Temsilcilerinin, Danışma, Yönetim, Denetleme; Onur Kurullarının katılmasıyla yapıldı. Toplantıyı ayrıca, çetin kış koşullarına rağmen, yurdun dört bir yanından gelen üyelerimiz, meslektaşlarımız, parlementerler, basın ve yayın organları mensupları, bazı genel müdürler, mesleki ve kamu kuruluşları temsilcileri ve halk da izlemiştir.

7 Şubat 1974 günü saat 10.00 da Güney Park Salonunda başlıyan semineri, Genel Başkanımız Ali Bozkurt, iç sayfalarda tam metnini verdiğimiz konuşmasıyla açmıştır.

Genel Başkanımızdan sonra söz alan Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ, bu sayımızda yer alan konuşmayı yapmıştır. Bakanın, konuşmasının başında Köy Enstitüsü mezunu olduğunu söylemesi, alkışlarla karşılanmıştır. Konuşmasının sonunda Üstündağ'a TÖB—DER Genel Başkanımız Bozkurt tarafından TÖB—DER yayınları arasında çıkan İ. Hakkı Tonguç'un İş ve Meslek Eğitimi adlı kitabı sunulmuştur.

Bakandan sonra, TÖS eski Genel Başkanı Fakir Baykurt'a, TÖDMF eski Genel Başkanı M. Şükrü Koç'a ve Yeni Ortam Gazetesi Yazarı Oya Baydar'a söz verilmiştir.

Bu konuşmalardan sonra seminer gündeminin ilk

(Devamı Sayfa 22.'de)

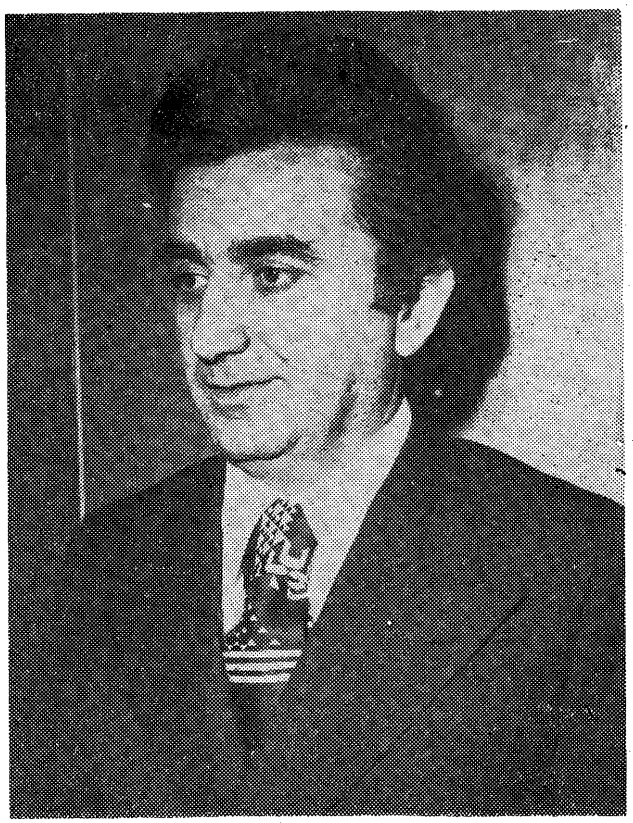

Milli Eğitim Bakanı
Mustafa Üstündağ

başyazı

Seminer Çalışmalarımız Üzerine

Memnunluk verici bir çalışmadan çıkmış bulunuyoruz. Ama yorulduk diyemeyiz. Tam tersine daha da güçlü ve daha da heyecanlıyız. Buna, seviyeli bir toplulukla karşılaşmanın mutluluğu içinde olduğumuzu da ilâve edebiliriz. Seviyeli ve disiplinli.. Ne istediğini ve nasıl isteyeceğini bilen, vakit vakit yapılan gerekli uyarıları tam bir hoşgörü ile karşılayan bilinçli ağırbaşlı bir öğretmen topluluğu...

Bilim ve gerçeğin ölmezliğini kişilikleriyle özdeşleştirmiş meslektaşlarımıza sonuna kadar güvenebileceğimizi bildirmek, öğretmen düşmanlarını elbette sevindirmeyecektir. Belki de bugünden itibaren yeni tedbir ve daha değişik tertiplerin içine girme gereğinin hazırlıklarına başlamışlardır bile.

(Baştarafı Sayfa 22.'de)

genel merkezden şubelere

DOĞU ANADOLU'DAKİ ÖRGÜTLENME ÇALIŞMALARIMIZ

Genel Başkanımız Ali Bozkurt ile Genel Sayman Yardımcımız Ömer Aydın, 11 Şubat 1974 günü Elâzığ Şubemizde yapılan bölge toplantısında hazır bulundular. Toplantıyı civar şubelerimizden gelen üyelerimiz de izledi. Toplantıda bir konuşma yapan Genel Başkan Bozkurt, TÖB—DER'in çalışmaları hakkında bilgi verdi, örgütlenme konusuna değindi, soruları yanıtladı. 12 Şubat günü Bingöl ve 13 Şubat günü de Muş Şubemizde yapılan bölge toplantılarına katılan Bozkurt ve Aydın, şubelerimizin sorunlarını saptadılar, dilek ve istekleri dinlediler. Olumlu bir hava içinde geçen toplantıları yüzlerce üyemiz ve meslektaşımız ilgi ile izledi.

Genel Sekreterimiz Şaban Sezen ile TÖB—DER Ankara Şubemiz üyelerinden Binali Seferoğlu da 10 Şubat 1974 günü Urfa'da yapılan söyleşi toplantısında hazır bulundular. TÖB—DER çalışmaları hakkında bilgi veren Sezen ve Seferoğlu, 11 Şubat 1974 günü Diyarbakır'a geçmişler ve burada yapılan bölge toplantısında bulunmuşlardır. Burada yapılan toplantıda da bir konuşma yapan Sezen, Türkiye öğretmenlerinin örgütlenmelerinin önemine değinmiş ve TÖB—DER'in tüm öğretmenleri bir tek örgüt çatısı altında birleştirmek için çaba harcayan bir meslek kuruluşu olarak nitelemiştir. 12 Şubat 1974 günü Siirt Şubemizde de bir söyleşi toplantısı yapan Sezen ve Seferoğlu, 14.2.1974 günü Ankara'ya dönmüşlerdir.

Gerek Genel Başkanımızın ve gerekse Genel Sekreterimizin katıldıkları toplantılar, üyelerimiz, meslektaşlarımız ve halk tarafından izlenmiş ve her bakımdan yararlı olmuştur.

DANIŞMA KURULUMUZ TOPLANDI

TÖB—DER Danışma Kurulumuz, 9 Şubat 1974 günü Yönetim Kurulumuz ve Bölge Temsilcilerimiz ile birlikte toplanmış ve 7-8 Şubat günleri şube başkanları ile yapılan toplantıyı değerlendirmiştir. Danışma Kurulu'nun toplantısında ayrıca, yeni dönemde örgütlenme ve eğitim çalışmalarının nasıl düzenlenip yürütüleceği de ele alınmıştır. Söz alan üyeler çalıştıkları bölgelerin koşullarını da dikkate alarak görüşlerini, dilek ve isteklerini ortaya koymuşlardır.

Toplantıya Genel Başkan Ali Bozkurt, Genel Sekreter Şaban Sezen, Genel Başkan Yardımcısı Musa Uysal, Genel Sayman Abdürrahim Uluğer, Genel Sekreter Yardımcısı Burhan Biber, Genel Sayman Yardımcısı Ömer Aydın ve Yönetim Kurulu üyesi Hamdi Konur ile Bölge Temsilcilerimizden Mehmet Yıldırım, Recep Akay, Hurşit Aydın, Habip Barut, İbrahim İşyar, Hüseyin Bayram, Selâmi Kıymaç, Bedirhan Özdemir, Müzekkir Saymaz, Hasan Bütüner, İlbeyi Yılmaz ve Danışma Kurulu üyelerinden Hüseyin Nas, Hayri Özdoğan, Hacı Küçükkaraca, Şaban Öz, İlhan Alkan, Mehmet Alıç, M. Reşit Yılmaz, A. Fuat Özkan, İsmail Akın, Fikret Aslan, Fevzi Ceylan, Kadri Çoban, Süleyman Üstün, Sadettin Öztürk, Necati Eroğlu, Ali Şimşek, Tunca Kartal, Mustafa Yılmaz ve Celâl Taş katılmışlardır.

TONGUÇ'UN KİTABI İLE İLGİLİ DUYURU

1. Büyük eğitimcimiz İ. Hakkı Tonguç'un «İş ve Meslek Eğitimi» adlı kitabı, TÖB - DER yayınlarından ilki olarak yayınlanmıştır.

2. Kitabın fiyatı 10 TL. olup, üye ve şubelerimize % 50 indirimle ödemeli olarak gönderilecektir.

3. Şubelerimiz, kitaptan edinmek istiyen üyelerimiz için kitabı Genel Merkezimizden ödemeli olarak istiyeceklerdir. Üyeler kitabı Genel Merkezden tek tek değil, şubeleri aracılığıyla ve toptan istiyeceklerdir.

4. Bütün şubelerimiz, bu duyurumuzu üyelerine duyuracaklar ve istiyen üyelerimize Genel Merkezden ödemeli olarak ve toptan sözkonusu kitabı sağlıyacaklardır.

Saygılarımızla.

BİZE GELEN YAYINLAR

GERÇEK SİNEMA
Aylık Sinema ve Fotoğraf Dergisi
Sayısı : 5 TL., Yıllık Abonesi : 50 TL.
Yazışma ve Yönetim Yeri : Muhtar Hüsnü Sok. 31/6
FATİH/İ S T A N B U L

YENİ DÖNEM
Aylık Dergi
Yıllık Abone : 50 TL. Altı Aylığı : 25 TL.
Haberleşme ve Havale Adresi : P.K. 433 **BURSA**

YANSIMA
Aylık Sanat ve Kültür Dergisi
Sayısı 5 TL., Yıllık Abonesi 50 TL.
Yazışma ve Havale Adresi : P.K. 118 **SİRKECİ/İST.**

YILMAZ GÜNEY DOSYASI
Altan Yalçın
296 Sayfa 15 TL.
YÖNETİM YAYINLARI

YENİ UFUKLAR
Aylık Sanat, Düşünce Dergisi
Yıllık Abonesi : 50 TL., Altı Aylığı : 25 TL.
Yazışma ve Havale Adresi : Yeni Ufuklar P.K. 1034
KARAKÖY
İSTANBUL

YENİ ADIMLAR
Aylık Sanat ve Siyaset Dergisi
Sayısı : 7,5 TL.
Yıllık Abonesi : 75 TL. Altı Aylığı 40 TL.
Abone ve Havale Adresi : Orhan Suda P.K. 1
SİRKECİ
İSTANBUL

ŞUBELERİMİZDEN HABERLER

BARTIN ŞUBEMİZİN İSTEKLERİ

Örnek şubelerimizden biri olan Bartın Şubemiz, üye sayısını artırmak ve gelişip güçlenmek için bir haber bülteni çıkartmaktadır. 1 Şubat 1974 tarihinde yayınlanan 2. sayıda şubenin yeni hükümetten istekleri şöyle sıralanmaktadır :

1 — Öğretmen üzerindeki politik baskıların kaldırılması,

2 — Tüm kamu görevlilerine sendikal hakların verilmesi,

3 — İl Milli Eğitim Disiplin Kurullarının demokrasi ve hukuk kurullarına uygun şekilde yeniden düzenlenmesi,

4 — Öğretmen yetiştiren kurumların Türkiye Koşullarına uygun ve Atatürk İlkelerine yatkın öğretmenler yetiştirmesinin sağlanması,

5 — Öğretmeni İşbaşında Yetiştirme Kurumunun ıslah edilerek, mesleki ve sosyal konuları içeren seminer ve kurslar düzenlenmesi,

6 — Köy ilkokullarının ihtiyaçlarının giderilmesi fakir halkın omuzlarından alınıp, devlet eliyle karşılanması,

7 — Okuma olanakları kısıtlı olan halk çocuklarına FIRSAT tanınması,

8 — Toplumun tüm sorunlarını içeren bir yayın organın Bakanlık-Öğretmen örgütü işbirliğiyle çıkarılması ve okullara dağıtılması,

9 — Toplum kalkınmasına büyük katkısı olan KOOPERATİFÇİLİĞİN kısa zamanda yurt düzeyine yayılabilmesi için öğretmenlerin bu dalda yetiştirilmesi,

10 — Yetişkinler eğitiminin üretime dayalı biçimde geliştirilmesi,

11 — Yalnız ilkokul öğretmenlerini ilgilendiren İLKOKUL ÖĞRETMENLERİ SAĞLIK SOSYAL YARDIM SANDIĞININ ilkokul öğretmenlerinin çıkarlarına uygun olarak yönetilmesi için önlemler alınması ve çaba harcanması.

★

ŞUBELERİMİZ TÖS MALLARINI ALIYORLAR

Son olarak Burdur, Suluova ve Bergama Şubelerimiz de kayyımda bulunan TÖS mallarını mahkemelere başvurarak almışlardır.

★

KUYUCAK ŞUBEMİZİN ÖRNEK DAVRANIŞI

TÖB—DER Kuyucak Şubemiz, 12.1.1974 günü yapılan bir toplantıda ilçe öğretmenlerine çay vermiş, öğretmenlerin TÖB—DER'de birleşmeleri için çağrıda bulunmuştur. Bunun sonucu olarak birçok öğretmen Kuyucak şubemize üye olmuşlardır.

Şubemiz ayrıca 14.1.1974 günü de halkın da katıldığı bir toplantı düzenlemiştir. Bu toplantılarda ilköğretim ve ortaöğretim sorunları ele alınmıştır. Toplantılar sonunda halktan kimselere de söz verilmiştir. Yararlı geçen toplantıların bundan böyle tekrarlanmasına karar verilmiştir.

★

ANTALYA ŞUBEMİZ GELİŞİYOR

Son bir kaç aydır örgütlenme ve eğitim çalışmalarını artıran TÖB—DER Antalya Şubemiz iki kol kurmuştur. Bu kollardan örgütlenme koluna üyelerden Mehmet Şener, Mehmet Turalı, Durmuş Şahin ve Mustafa Gençkurt, kitaplık ve sanat koluna ise Metin Markopçuoğlu, Osman Aydın ve İsmet Ataseven, Tekin Üstün, Suzan Battal ve Veli Görmez getirilmişlerdir. Üye sayısını artıran, üyelerine kitap sağlayan ve yakında bir tiyatro topluluğuna bir temsil verdirecek olan şubemiz her geçen gün biraz daha gelişmektedir.

★

SULUOVA ŞUBEMİZ İNDİRİM SAĞLADI

TÖB—DER Suluova Şubemiz üyeleri için sinemadan indirimli bilet sağlamıştır. Ayrıca TÖB—DER üyeleri nişan, düğünleri için de sinema salonundan indirimli olarak yararlanabileceklerdir.

★

TEKİRDAĞ ŞUBEMİZDE TEMSİL

İstanbul Türk Yazarları Tiyatrosu, 24.1.1974 günü TÖB—DER Tekirdağ Şubemiz adına «Anayaso» adlı oyunu halka sunmuştur. Öğretmenler ve halk tarafından büyük bir ilgi ile izlenen oyun sonunda sanatçılar alkışlanmışlardır.

ANKARA ŞUBEMİZİN DUYURUSU

AST (Ankara Sanat Tiyatrosu) TÖB - DER Ankara Şubemizin üyelerine ve eşlerine biletlerinde % 50 indirim yapmaktadır. Üyelerimizin üye kartlarıyla birlikte gişeye başvurmaları gerekmektedir.

TÖB - DER ANKARA ŞUBESİ

★

İSTANBUL ŞUBEMİZİN DUYURUSU

Aşağıda adı ve oyunları gösterilen tiyatrolar TÖB - DER İstanbul Şubemiz üyelerine ve eşlerine % 50 indirim yapmaktadır. Duyurulur.

TÖB - DER İSTANBUL ŞUBESİ

Dostlar Tiyatrosu : Büyük Dümen

Türk Yazarları Tiyatrosu : Öğretmen

TOPLANTIMIZA GELEN TELLERDEN BAZILARI

Toplantıya katılamadığımızın üzüntüsü içindeyiz. Uğraşılarınızda başarılar diler, alınacak kararlarda birlik beraberlik içinde olduğumuzu bildiririz. Dost meslektaşlara sevgiler saygılar selamlarımızla.

TÖB—DER Karşıyaka Şubesi
Başkanı Osman Aközel

İsveç gibi ülkelerde, subayların bile sendikalaşma ve grev hakkı olduğu bu çağda, Türkiye'de öğretmenlerin bu haklardan yoksun bırakılmış olması üzücüdür. Yeni bir dönemin başladığına inandığımız şu günlerde, TÖB—DER'li öğretmenlerin alacağı kararlar, gerek bizler için, gerek halkımız için büyük önem taşımaktadır. Başarılar diler saygılarımızı sunarım.

TÖB—DER Osmaniye Şube adına
Ahmet Sarılır — Ramazan Velicioğlu

Ülkemizin aydınlık günlere yöneldiği bir dönemin eşiğinde, çalışmalarınızın Türk halkının ve onun bir parçası olan öğretmenlerimizin sorunlarına yararlı olmasını gönülden diler, içten saygılar

TÖB—DER Ş. Karahisar Şubesi

Halkla bütünleşmiş örgütümüzün düzenlediği örgütlenme ve eğitim sorunları seminerinin gelecekteki uğraşlarımızı başarıya ulaştıracağına içtenlikle inanarak başarılar dileriz.

TÖB—DER Gemlik Şubesi

Toplantınızın başarılı geçmesini bekler, yerel ve öznel nedenler ben şubemizin katılmayış üzüntümüzü iletir saygılar sunarız.

TÖB—DER Karaman Şubesi Bşk. nı

Kasten geri bırakılmış yoksul Türk halkının devrimci öğretmenleri olarak, toplumumuzun çağdaşlaşması ve mutluluğu yönünde seminerde alınacak ve takınılacak tavrı, bütün gücümüzle desteklediğimizi bildirir, başarılar dilerim.

Ahmet Özkaya

TÖB—DER İzmir Şubesi Başkanı

7.2.1974 günü şube başkanları toplantısına bazı nedenler yüzünden katılamadık. Üzüntümüz sonsuzdur. Devrimci bir kuruluş olan TÖB—DER toplantısının başarılı olacağına güvencimiz sonsuzdur. Tüm devrimci arkadaşlara sonsuzdur. Tüm devrimci arkadaşlara sonsuz sevgiler.

Mehmet Demirayak
TÖB—DER Bozdoğan Şubesi

Geniş halk kitlelerini aydınlatmayı amaç edinen çileli Türk öğretmenlerinin gerçekçi tek kuruluşu TÖB—DER'in düzenlediği konferansın akgünlerin bir umut ışığı olması dileğiyle tüm arkadaşlara başarı ve selâmlar.

TÖB—DER Yenice Şubesi

Sosyal mücadelede ulaşılan bugünkü aşamada, büyük ve şerefli yeri olan devrimci öğretmen kardeşlerimize, yeni ufuklara doğru yapacakları yeni atılımlarda başarılar diliyoruz.

İSTANBUL 17 NİSAN DERNEĞİ

Geniş kapsamlı çalışma programınızdan yararlanma imkânını yoğun işlerim nedeniyle bulamadım. Nazik davetinize teşekkür eder verimli çalışmalarınızın devamı dileğiyle saygılar sunarım.

TES—İŞ FEDERASYONU GENEL
BAŞKANI ORHAN ERÇELİK

TÖB—DER'li Öğretmenlere,

TÖB—DER'li ülküdaşlarımıza devrimci uğraşlarında yürekten başarılar dileriz.

DOSTLAR TİYATROSU

Gönlü Atatürkçüler ülküsüyle dolu zor günlerin yiğidi sevgi dost öğretmenim, 1932 yılından kurulması ile vatandaşa kucak açan bütün yurtta sosyal ve kültürel devrim yapan, halk için halk içinde halkla birlikte çağımızın bilim ışığına ve ulusal ülküye doğru gitmeyi amaçlayan halkevciler olarak, genel kurulunuz en derinen samimiyetimle kutlar başarılar diler saygılar sunarım.

Mustafa Kemal Can
İstanbul İli Beykoz Halkevi Başkanı

Genel Kurulunuzun Atatürkçü ve devrimci toplumu yaratacak dinamik eğitim düzenine ışık tutması ve akgünler dileğiyle saygılar sunarım.

İhsan Alyanak
İzmir Belediye Başkanı

Seminerinize bütün meslektaşlarım adına en derin saygılarımla katılıyor devrimci uğraşınızda beraber olduğumuzun bilinmesini diler ülkemiz adına çalışmalarınızda başarılar dilerim. **Bursa Dokumacılar Dayanışma**

Derneği Başkanı
Hakkı Sertel

Öğretmen örgütlenmesinde ve yurt çıkarlarını savunmada yiğitçe savaşmış kongre üyelerine bizi devrimci yönde ve yolda en güç koşullara rağmen destekliyen basın ve üyelerine yeni dönem çalışmalarında başarılar dilerim.

En umutsuz günlerde başını eğmeği reddeden Türk öğretmeni, bundan sonra da yoksul anadolu insanının kurtuluş kavgasında en önde olacaktır. Meslek ve meslektaş sorunları ile daha ileri bir Türkiye için yapacağınız çalışmalarda başarılar diler, size divan üyelerine ve tüm katılanlara saygılar sunarım.

Ferhat Aslantaş
Koldere Köyü Öğretmeni

İçinde bulunduğum şartlardan dolayı toplantınızı dinleme imkânım yok. Toplantıya katılan öğretmen kardeşlerimin, günümüzün gereklerine uygun, sağlam kararlar alacağına inanıyorum. İçten başarı dileklerimi iletir saygılar sunarım. **Emin Tunçbilek**

Eski Öğretmen
Adana Kapalı Cezaevi Siyasî Koğuş

Acılı günlerin geride kaldığı umuduyla çocuklarımıza halkımıza ve eğitime dönük çalışmalarınızda başarılar diler temsilci meslekdaşlarımızı ve toplantıya katılanları saygılarla selamlarım. **Kemal Üstün**

haberler

KAPAR GÖREVE DÖNDÜ

Bir yıla yakın zamandan beri görevden uzaklaştırılmış bulunan TÖB—DER Manisa Şubemiz üyelerinden Rıza Kapar, hakkında açılmış bulunan davada beraet ettiği için yeniden göreve dönmüştür. Kapar, 31.1.1973 tarihinde Boyabat'ta görev yaparken bir mesleki toplantıda eğitim düzenini eleştirdiği için «kanunun suç saydığı fiili övdüğü» gerekçesiyle açığa alınmış ve daha sonra da görevden uzaklaştırılmıştı.

★

YETKİN BERAET ETTİ

TÖB—DER Dursunbey Şubemiz üyelerinden Kardesler Köyü Öğretmeni Mehmet Ali Yetkin, yargılanmakta olduğu Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinde 1.2.1974 günü yapılan duruşması sonunda beraet etmiştir.

TCK'nunun 142 maddesine muhalefet ettiği iddiasıyla yargılanan Yetkin, bir ihbar sonucu gözaltına alınıp 1973 yılında dört ay Balıkesir Cezaevinde tutuklu kalmıştı. Yetkin gözaltına alındıktan sonra görevden uzaklaştırılmış ve halen de bu durumdadır.

★

ARSLAN TAHLİYE EDİLDİ

TÖB—DER Ünye Şubemiz üyelerinden Göbünalcı Köyü Öğretmeni Hasan Arslan, yargılanmakta olduğu İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi tarafından 4.2.1974 günü tahliye edilmiştir. Arslan Ünye olaylarına adı karıştığı iddiasıyla 27.3.1972 tarihinde gözaltına alınıp tutuklanmıştı. Arslan'a tutuklu kaldığı sürece maaşları verilmemiştir.

★

DÖRTYOL'DA MENİ MUHAKEME

TCK'nunun 142. maddesine muhalefet ettikleri iddiasıyla haklarında soruşturma açılan Dörtyol Lisesi Müdür Başyardımcısı Mehmet Ünal ve felsefe öğretmeni Sabit Köse hakları-nda, Dörtyol İlçe İdare Kurulu 6.12.1973 tarihinde oybirliği ile meni muhakeme kararı vermiştir.

Ünal ve Köse haklarında 1973 yılında Yılmaz Güney'in bir sınıfta Atatürk'ün yanına asılan fotoğrafına tepki göstermediklerinden dolayı ihbar yapılmış ve soruşturma açılmıştı.

★

MANAVGAT LİSESİNDE SORUŞTURMA

TÖB—DER Manavgat Şubemizin bildirdiğine göre Manavgat Lisesi öğretmenlerinden ikisi hakkında soruşturma açılmış, bir lise öğrencisi de beş gün gözaltında kalmıştır.

28.12.1973 günü İnönü'nün ölümü üzerine Manavgat Lisesinde bir tören yapılmıştır. Törende bir konuşma yapan öğrencilerden Yaşar Ay sözlerini şöyle bitirmiştir : «Arkadaşlar, hiç üzülmeyin, korkmayın, bu karanlık günler bir gün bitecektir. Çünkü Türk anaları daha nice Atatürk'ler, Denizler, İnan'lar doğuracaktır.» Bunun üzerine okul müdürü hemen töreni dağıtmış ve öğrenciyi karakola ihbar ederek, polislere teslim etmiştir. Öğrenci Ay beş gün gözaltında tutulmuş ve okul edebiyat kolu öğretmeni Fuat Marmara ile Nizamettin Kaya haklarında da bakanlıkça soruşturma açılmıştır.

★

BİR ÖĞRETMEN ÜÇ ÖĞRENCİ BERAET ETTİ

TÖB—DER Diyarbakır Şubemiz üyelerinden Kâzım Budak ve Diyarbakır Atatürk Ortaokulu öğrencilerinden Hüseyin Koç, İbrahim Özkahraman ve Yavuz Budak, yargılanmakta oldukları Diyarbakır—Siirt İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinde yapılan duruşmaları sonunda, 12.11.1973 günü, beraet etmişler ve haklarındaki bu karar kesinleşmiştir. Budak ve öğrenciler TCK'nunun 312, 353 ve 251. maddelerine muhalefetten yargılanmaktaydılar.

Budak ve öğrenciler 1973 Nisan ayında gözaltına alınıp tutuklanmışlar ve üçer ay kadar tutuklu kalmışlardı.

★

KAYA TAHLİYE EDİLDİ

TÖB—DER İstanbul Şubemiz üyelerinden Mikail Kaya, yapılan yargılaması sonunda sekiz ay tutuklu kaldıktan sonra yapılan soruşturması sonunda İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi tarafından tahliye edilmiştir.

DEV—LİS DAVASI BERAETLE SONUÇLANDI

TÖB—DER Bolu Şubemiz üyelerinden Osman Selçuk, Turgut Şen ile Bolu'da öğretmenlik yapan Yunus Yıldırım, Raşit Kaya, Mehmet Çakır ve Bolu Lisesi Öğrencilerinden Emrullah Dillioğlu, Ahmet Cantürk, İbrahim Oflaz, Necdet Akay, Ahmet Dursun, Orhan Aydın, İsmail Okan, Mustafa Başaslan, Niyazi Güler, Ahmet Uğurlu yargılanmakta oldukları İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesinde yapılan duruşmaları sonunda, 14.2.1974 günü, beraet etmişlerdir.

Dev—Lis Davası olarak adlandırılan bu dava, önce Bolu Ağır Ceza Mahkemesinde sanıkların TCK'nunun 142. maddesine muhalefet ettikleri iddiasıyla açılmıştı. Daha sonra bu dava dosyası İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığının bir emri ile İstanbul'da görülmekte olan bir başka dava ile birleştirilmiştir.

Üyelerimiz Selçuk ve Şen, haklarında açılan dava üzerine, açığa alınmışlar ve halen de açıkta bulunmaktadırlar.

BOYKOT YÜZÜNDEN

TÖB—DER Bergama Şubemiz üyelerinden Göçbeyli İlkokulu Öğretmeni Yavuz Özcan, genel merkezimize gönderdiği yazıda aynen şöyle diyor :

«Boykota girdiğimizden dolayı eğitim enstitüleri giriş sınavlarına alınmıyoruz. 1972-1973 öğretim yılında bizden 25 lira aldılar. Daha sonra bir yazı göndererek sınava alınamıyacağımız bildirildi. Nedenini sorduk boykota katıldığımız için alınmadığımız söylendi. Üstelik de 25 şer liralarımızı vermediler.

Şimdi isteğimiz şudur : Önümüzdeki yıl biz de eğitim enstitüleri sınavına girebilelim TÖB—DER olarak bu konuda çaba harcayınız.»

Milli Eğitim Bakanı M. Üstündağ'ın Toplantımızda Yaptığı Konuşma

Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği (TÖB—DER) 'in 7-8 Şubat 1974 günü Ankara'da Güney Park Salonunda yaptığı Şube Başkanları, Danışma ve Yönetim Kurullariyle Bölge Temsilcileri toplantısında Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'ın yaptığı konuşmanın yazılı kısmını aşağıya aynen alıyoruz. Bakanın konuşmasının irticalen yapılan kısmını ilerde aynen yayınlıyacağız.

«Sayın meslektaşlarım,

Değerli Öğretmen Arkadaşlarım,

CHP ve MSP, hükümeti teşkil ettiği zaman Avrupa Konseyi çalışmaları dolayısiyle yurt dışında bulunuyordum. Biyografim, TRT ve Basında Amerika'da öğrenim görüğüm belirtilmesine rağmen 7 yıllık ilkokul öğretmenliğinden bahsedilmediğini öğendim. 1951 yılında, Anadolu'nun bir köünden yetişmiş bir arkadaşınız olarak İviz Köy Enstitüsünden mezun oldum. Bugün Millî Eğitim Bakanı olarak şunun tescil dilmesini istiyorum : Köy Enstitüleri, memketimizin içinde bulunduğu koşullar içine kendi olanaklarımıza göre yaratılmış erimli birer müessese olmuşlardır. 17 000 ezunu, memleketin çeşitli kademelerinde erefle memleket yararları doğrultusunda örev yapmaktadırlar. Köy enstitülerinin lkemize hizmet etmiş bir müessese olarak ilinmesini ve tarihe öylece geçmesini özelkle istirham ediyorum.

Sayın meslektaşlarım,

Bulguların ve üretim araçlarının sükli olarak geliştiği, ekonominin devrimler eçirdiği, başdöndürücü değişikliklerin ceyan etmekte olduğu çağımızdaki süratli dişe ayak uydurabilmek için sosyal, siyasi ekonomik sahalarda iyi yetişmiş gerekli ıyıda ve kalitede insangücüne duyulan büük ihtiyaç, eğitimin değerini her geçen in biraz daha kuvvetlendirmektedir. Çamızda gayri safi millî hasılanın elde edilesinde emek ve sermaye yanında üçüncü r faktör olarak «insan kaynaklarına, eğim ve teknolojik araştırmalara yapılan tırım» ın büyük rolü olduğu herkesçe anşılmış açık bir gerçektir. Bu üçüncü kuvtin ekonomik gelişmede oynadığı rol, teknolojik gelişmelere paralel olarak artmaktadır. Eğitimin hizmetten ziyade yatırım olduğu görüşü, günümüz dünyasında ağırlık kazanmaya başlamıştır. İktisatçı Fabricant ve Schultz'un araştırmaları, üretimdeki artışın genellikle sermaye ve emek artışlarından fazla olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Aradaki bu farkın dörtte üçünün eğitimden geldiği gerçeği anlaşılmıştır artık. Böylece, eğitimde sermaye ve emek gibi bir üretim faktörü olarak kabul edilmektedir

Bireylerimizin istenilen davranışları kazanarak yetişmesi, öğrenme yoluyla olur. Öğrenmenin de eğitimin ürünü olması gerçeği, eğitimin ne derece önemli bir kuvvet olduğunu açıkca gösterir. Bu kuvveti iyi ve etkin kullanabildiğimiz ölçüde daha sıhhatli ve daha mutlu bir toplum yaratabiliriz. Eğitimin iyi ve etkin kullanılmasını temin edecek temel unsur, öğretmendir. Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla istenen değişmelerin meydana gelmesi sürecinde, gerekli ortamı hazırlayan, ayarlamasını yapan öğretmendir. Ülkemizde öğretmene, öğrencileri yetiştirmenin dışında da çeşitli görevler yüklenmiştir. Kalkınma çabaları içinde olan toplumumuzda öğretmenin rolü gitgide artmakta, fakat değişik nedenlerle mesleğin itibarı azaltılmaktadır.

Türk öğretmeninin itibarı en yüksek derecesine Atatürk döneminde ulaşmıştır. Atatürk, «muallimler yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Muallimler, sizin başarınız Cumhuriyetin başarısı olacaktır. Cumhuriyet fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karekterli koruyucular ister. Yeni kuşakları bu vasıf ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir.» diyerek yaptıkları işaretlerle rejimin devamında ve toplumumuzun kalkınmasında öğretmenlerden çok şeyler beklemiş, fakat mesleğin hakkı olan kuvvetleri vermiştir. Toplumun sorunlarını dile getiren ilerici görüşlerinden dolayı öğretmeni ezmek yerne, korumuştur. Öğretmenin aydınlatıcı fonksiyonunda allerjiye kapılmak ve onlara haketmedikleri isnat-

larda bulunmaktan, horlamaktan vazgeçilmelidir.

Unutmamalıyız ki, demokrasi ile yönetilen toplumlarda farklı görüşler olacaktır. Bu farklı görüşler siyasî partiler, dernekler sendikalar ve diğer kuruluşlar olarak örgütlenerek demokrasinin sıhhat alameti olan baskı grupları olarak ortaya çıkacaklardır. Bunzel; eğitimde ve politikadaki baskı gruplarının rolünün, kamunun iyiliği rolü ile aynileştiğini belirtmekte, Bernard; yönetimin bünyesinin değiştirilmesine bazı katkılarda bulunduğuna işaret etmektedir. Bu gerçeklerin ışığında Devlet yönetimini elinde bulunduranlar demokratik kurallar içinde kendilerini tenkid eden dernekler veya diğer kuruluşlar için gerekli anlayışı göstererek yardımcı olmalıdırlar.

Sayın Meslektaşlarım,

Demokraside insan haysiyetine ve kişiliğine saygı vardır. Her bireyin gizil güçlerini geliştirmek ve onun toplum içinde fonksiyonel olmasını sağlamak esastır. Demokraside, dikta yönetimlerinde olduğu gibi, kişi, araç değil, amaçtır. Demokrasinin yaşaması için özgür bir ortamda özgür öğretmenlerin yaptığı eğitim gereklidir. Demokratik yönetimde eğitim programlarının hazırlanmasında, programla ilgili olanlar rol alırlar. Hazırlıklar sürekli olarak değişikliğe açık olur. Demokrasinin güçlenmesi, özgür bir ortamda yapılan eğitimle insan unsurunu daha kaliteli hale getirmekle olur. Demokratik rejime kendi kendini etkili bir şekilde değiştirme özelliği kazandıran, bilimsel yöntemin hayata uygulanık bir şekli olan planlı denemeciliktir. Bu özellik de insana eğitim yoluyla kazandırılabilmektedir. Dinamik demokrasinin anahtarı, halkın eğitimidir. Devletler, hükümetler; halkın kendi kendisine, hizmet etmesi için keşfettiği kuruluşlardır. Bunun için eğitim, devleti yönetenlerin en önemli fonksiyonu olmuştur günümüzde. Demokratik Türk eğitim sisteminin en önemli unsurları olan öğretmenler, Türk toplumunun ihtiyaçlarına ve koşullarına uygun nitelikte ve sayıda insanların yetiştirilmesini özgür bir ortamda özgürce yapacaklardır. Kendilerini yönetenlerin kendilerine yardımcı olacağı gerçeğini bilerek huzur içinde yapacaklardır bu görevlerini.

Değerli meslektaşlarım,

Bu öğretim yılında 41 239 ilkokulur 110 212 dersanesinde 159 767 öğretmen 5 400 851 öğrencinin yetiştirilmesi görevin yapmaktadır. Tüm ülke sathında şehir ve köylerimizdeki ilkokullarda bir dersliğe düşen öğrenci sayısı 63, köylerimizde ise 4: dür. Sayısı 20 505 i bulan orta ve deng okullarda 26 071 öğretmen, 1 119 924 öğren cinin öğrenimini yapmaktadır. 1 267 lise ve dengi okullarda 19 781 öğretmen, 503 84: öğrencinin öğrenimi ile uğraşmaktadır. Sa yısı 81 i bulan yüksek öğretim kurumları mızda da 10 703 öğretim elemanı, 180 68: öğrencinin yetiştirilmesi görevini yapmak tadır. Özetle; 216 322 öğretmen, toplumumu zun isterlerine uygun olarak insan unsuru nu hazırlama faaliyeti içindedirler.

Öğretmenin eğitim ve öğretim çabas sonunda meydana getireceği eserin duru mu, teknik alanda olduğu gibi süratle gö rülemez. Öğretmenin adeta toplumumuz yeniden yapıp yaratan sanatının kontrol de, diğer mesleklerde olduğu gibi kolay ol maz öğretmenin kırgın bir psikoloji ile sı nıfa girmesi sonucunda meydana getirece ği aksaklıkların telafisi de kolay olmaz. Ba zan bunun onarımı bir nesil alır. Bu den ciddi ve önemli bir görevin uygulayıcıla: olan öğretmene devlet yöneticilerinin, oku yöneticilerinin, teftiş sorumlularının tüm güçleriyle yardımcı olmaları, rehber olma ları, destek olmaları gereği açıklıkla ken dini göstermektedir çağımızda. Görevde bu lunduğumuz sürece bu gerçek, çalışmalar mıza daima rehber olacaktır.

Eğitim sistemimizi stratejik bir alt si temi durumunda olan okulda öğrencisi, öğ reticisi ve yöneticisi bir bütündür. Okul amaçlarına uygun olarak yaşatma çabala rında Millî Eğitim Bakanlığı olarak biz, öğ retmende huzur istiyoruz. Hükümet olara toplumda istediğimiz barışı, öğretmen to lumu arasında da gerçekleştirmek amacı dayız. Millî Eğitimimizi, amaçlarına uygu olarak yaşatmak için tüm programların u gulayıcıları durumunda olan öğretmenle yardımcı olmak, yöneticiler olarak, görev mizde temel ilke olacaktır.

Bu amaçladır ki, öğretmen toplumun-laki barışı sağlayabilmek için, göreve baş-ar başlamaz bazı tedbirleri süratle aldık ve lgili makamlara uygulamaları için gerekli luyuruları yaptık.

Sayın meslektaşlarım

Eğitimde öğretmenin verimli olabilmesi çin mevcut eğitim sistemimizde gerekli ve erçek reformların yapılması süratle gerek-nektedir. Gerçek reformda bir sistemin di-er sistemlerle olan ilişkilerinde, toplum ararına gerekli değişiklikler vardır. Eğitim istemimizde reform adı altında çıkardığı-ız kanunların uygulamaya konmasiyle, oplumun büyük kesimi yararına bazı geşmeler olmuşsa o kanunun reform niteliği ardır. Aksi takdirde yoktur.

Paralı eğitim sistemine niçin karşı ol-uğumuzu kısaca açıklamak isterim: Ame-ika gibi endüstrileşmiş ülkelerde işleyen u yöntem, toplumumuzda sosyal adaletsiz-ği daha da artıracaktır. Amerika'da üni-ersitede okuyan bir öğrenci, istediği anda ; bulabilir. Günde iki saatlik bir çalışma e hem üniversite ücretlerini, hem de tüm ıasraflarını karşılayabilir. Ülkemizdeki ge-el ekonomik düzendeki çarpıklıklar nede-iyle öğretimden alınacak ücret, öğrencile-in ailelerine vergi olarak gelecektir. He-üz toplumumuzda ticaretle uğraşanların, erbest meslek sahiplerinin gelirlerini tes-it, belli esaslara dayalı olmadığından bu ergi, gelirleri belli olan işçi, memur, öğ-etmen ve subayların üzerine çökecektir. ylık geliri 50 - 100 bin lira olan serbest iş apan bir kimsenin çocuğu babasının aylık elirini 500 lira olarak beyan ederek dene-mi kolay olmadığından, yüksek öğretim-e parasız öğretim görürken, aylık geliri 500 lira olan bir öğretmenin çocuğu paralı kumak durumunda kalacaktır. Çünkü bu aranın alınabilmesi için 15 veya 20 bin lbi yıllık bir gelir standardı konulacak, ge-ri belli olanlar isteseler de bundan kaçma ıkânını bulamayacaklardır. Yapılan araş-rmalara göre bugün yüksek öğretimimiz-e dar gelirlilerin çocuklarının adedi olduk-a sınırlıdır. Genellikle yüksek öğretimde çi, memur, öğretmen ve subay çocukları iyük ekseriyeti teşkil etmektedirler. Bu edenlerle paralı eğitim sistemi içinde bu-lunduğumuz ekonomik koşullar içinde sosyal adaletsizliği daha da artıracaktır. Bunun için biz eğitimde reformu, eğitim sistemimizi diğer sistemlerle olan ilişkilerinde halk yararına değişiklikler olarak görüyor, bu değişikliklerin, tedbirlerini kendi koşullarımıza göre düzenlememiz ve ele almamız gerekliliğine inanıyoruz. Koşullarımıza uymayan, dış kültürlerden aynen kopye edilen tedbirlerin sağlıklı olmayacağı açıklıkla bilinen bir gerçektir günümüzde.

Sayın meslektaşlarım,

Demokrasinin gerçek boyutlarını ülkemizde yerleştirmek için asıl problemle karşı karşıya gelen sizlerin görüşleri, Milli Eğitimin alacağı her ciddi kararda temel olacaktır. Bu yalnız benim Bakan olarak isteğim değil; bu, gerçek demokrasinin temelinde yatan ilkelerin fonksiyonudur.

Demokrasiyi şeklin ötesinde, bütünü ile anlamaya çalışırsak temelinde şu veya bu değil, insan olduğunu görürüz. Demokrasinin temelinde sosyal adalet vardır. İnsanın insan haysiyetine yaraşır şekilde yaşaması olanaklarının verilmesi vardır. Gerçek demokrasinin temelinde, kişilerin fikirlerini özgürce söylemeleri, okumaları ve yazmaları vardır.

Ülkede özgür demokrasiyi bütün boyutlarıyla bütün müesseselerimizde yerleştirmek istiyorsak, ilmin kendisine yol ihdas ettiği bu çığırı aşmak zorundayız. Bizim Bakanlık olarak önerilerimiz olacak, tekliflerimiz olacak, bunlar denenceler olarak ele alınacak, bunlar sizin uygulama süzgecinizden geçerek geçerlilik kazanacak ve böylece verim artacaktır.

Demokrasinin gereği olarak Anadolu'nun ücra bir köyünde halkın dertlerini dile getiren bir öğretmen suçlu değil, başarılı sayılmalıdır.

Sayın meslektaşlarım,

Görevimizin ağırlığını bilmek zorundayız. Bizim görevimiz kalkınmak için elimize gelen fırsatları gerekli çevre ayarlamaları yaparak, toplumun istediği nitelikte ve nicelikte insangücünü hazırlamak için tüm tedbirleri alıp onu istenilen yönde yetiştirmektir. Bizim görevimizde köprü yapmak yok, ama bizim görevimizde toplumumuzu yeniden yaratmak vardır.

TÖB - DER'in Milli Eğitim Bakanına Mektubu

Sayın Mustafa ÜSTÜNDAĞ
Milli Eğitim Bakanı
ANKARA

Uzun yıllardan beri öğretmenlerin verdikleri çetin mücadeleyi, bu yolda katlandıkları sıkıntıları ve çektikleri acıları yakından bilen ve izleyen bir meslektaşımız olarak Millî Eğitim Bakanlığına getirilmiş olmanız öğretmenler tarafından umutla karşılanmıştır. Daha göreve yeni başlarken, umutlarının gerçekleştirilmesi bakımından yakın yıllarda hiçbir bakana gösterilmemiş bulunan bu olumlu tavrı değerlendireceğinizden eminiz. Öğretmenler, çeyrek yüzyıldan beri çözümlenmediği için bir özlem haline gelen eğitim ve öğretim sorunlarının ciddi bir çözüme bağlanmasını haklı olarak beklemektedirler. Bizim dilimizde «eğitimde ciddiyet», sizin de çok iyi bildiğiniz gibi «millî ve çağdaş eğitim» anlamına gelir.

Biz devletin sınıfsal niteliğini, elbetteki bilmezlikten gelemeyiz.

Devletin var oluşunu sınıfsal niteliği şartlandırmıştır. Bundan dolayı da siyasal iktidarların kendilerine bağlı devlet kurumları üzerinde tasarruf hakları vardır. Ve bu tasarruf haklarına saygı duyulmasını isterler.

Ne var ki, devletin bu sınıfsal niteliğini, toplumsal yapıyı oluşturan diğer sınıf ve tabakaların anayasada belirlenen yaşama hakları sınırlar. Çağımızda devletin diğer sınıf ve tabakaları da içine alarak bir bütünlük içermesi buradan gelir.

İşte bir devlet bu nitelikleriyle devlettir Ve «siyasal iktidarların kendine bağlı devlet kurumları üzerindeki tasarruf haklarına saygı duyma kuralı, devletin bütünlük anlayışı içinde geçerlidir. Söz konusu siyasal iktidarlar, sahip oldukları tasarruf hak ve yetkilerini «keyfî hak ve partizanca tercihlere dönüştürdükleri anda» saygı duyma kuralı hükümsüz kalır. Devlet, devlet olma niteliğini bitirmiş tek taraflı işleyen bir kuruma dönüşmüş sayılır.

Böyle bir tutum sonucunun siyasal iktidarlarla ulusal toplumun diğer kesimleri arasında çözülme ve birbirlerine karşı yabancılaşmaya varacağı da doğal sayılmalıdır.

Biz, devleti bu hale getiren temel faktörlerle sosyal ilişkiler üzerinde, konumu olmadığı için durmuyoruz. Fakat, siyasal iktidarlarla aydınlar arasındaki çatışmada devlet kurumlarının partizanca kullanılmasıyle tek taraflı işletilmesi ve tümüyle devlet kurumlarının saptırılması halinin bulunduğuna işaret etmek isteriz. Öğretmen kıyımlarının, ve aydın tenkilinin ve bu amaçlar doğrultusunda uygulanan işkence yöntemlerinin temelinde hakim olan bu türden bir sınıfsal çıkar doğrultusunun kel ve çağdışı bir devlet anlayışı vardır. «12 Mart»ı takibeden aylarda çıkarılan, tamamen anti - demokratik, yoksul halk emekçi çocuklarının öğrenim hakkını kısıtlamayı amaçlayan «Temel Eğitim Yasası» bu tür devlet anlayışının yazılı ve uta

---

Bu büyük görevi başarı ile ve etkin olarak yapabilmek için dünyanın bu derece çabuk geliştiği bir dönemde, ilmin bu derece bol ürün verdiği bir dönemde, eğitimdeki çalışmaların bu derece arttığı bu dönemde öğretmenin kendisini sürekli olarak yenilemesi gerekmektedir.

Sevgili meslektaşlarım,

Yönetimde bulunduğumuz süre içinde halk yararına, adalet içinde hizmet etmek, hizmet getirmek istiyoruz. Öğretmen toplumları engelleyici ve bölücü değil, yardım edici ve bütünleştirici olacağız.

Bu görüşle Millî Eğitimimiz kendini yenileyecektir. Öğretmen görüşleri bu yön-

temde bulunacaktır. Bilimsel yöntem bizi yolumuz olacaktır. Tüm görüşlerimizi, u gulandığı zaman göstereceği neticelere g re sürekli olarak değişikliğe açık tutacağ Bu yol, eğitim sistemini ileriye ve başarı götürecektir. Topluma dinanizmi getirec en güçlü örgüt, sizsiniz. Başarılı ve dinam Türk eğitim sistemini birlikte yaratacağ Kendimizi iyi donatmazsak, başarılı olan yız. Toplumda birlik, bütünlük, barış iste ceğiz. Öğretmenin özgür ortamda çalışm sını temin edeceğiz, özgür çalışacağız.

Barışın, birliğin özlemiyle öğretm topluluğuna yürekten huzur ve mutluluk lar diler, en derin saygılarımı sunarım.»

T Ö B — D E R

erici bir belgesidir.

Bunları size ayrıntılariyle anlatma gereğini duymuyoruz. Fakat bu kadarcık da lsa, aydın tenkili ile öğretmen kıyımının ydınlığa kavuşturulması uğruna bu temel edenlerin hatırlanmasında fayda umduk.

Öğretmenler, yüklendiğiniz bu sorumluğu ağır görevin güçlüklerini bilmekte:r. Millî Eğitimin her kademesinde görev lmış ve bir öğretmenin hayatındaki güçikleri bizzat yaşamış bir kişi olarak sorunırı ve bunların çetinliğini bilmeniz, uygun özümlerin bulunup uygulanmasına, kuşkuız önemli katkılar sağlıyacaktır. İçinde bumduğumuz koşullardan ötürü, sorunların ğırlığı veya yoğunluğu, bunların ertelenıesine, geciktirilmesine bir özür sayılamıacağı kanısındayız. Bu sorunların üstüne esaretle gidildiğinde, öğretmenlerin destei ni yanınızda bulacağınızdan emin olmalınız. Bu konuda göstereceğiniz her çabaa, bütün gücümüzle ve olanaklarımızla atkıda bulunmak isteriz. İstendiği takdire eğitim ve öğretim konularında ayrıntılı ir rapor sunmaya da hazırız. Bununla birkte, diğerleri arasında öncelik taşıdığı kaısında olduğumuz bazı sorunları hemen lgilerinize ulaştırmakta yarar görmektez:

1.). Türkiye'de 125 yıllık bir geçmişi bunan öğretmenlik mesleği, bugün yoğun r baskı altına alınmıştır. Bu baskı öğretenin düşünce, söz ve öğretme özgürlüğüi, örgütlenme çalışmalarını boğmak amanı taşımaktadır. Öğretmenler yakın dömde haklı haksız tutuklanmışlar, işkence ırmüşler, görevlerinden alınmışlar, zaman: ve sebepsiz yer değiştirme işlemleriyle lerinden, eşlerinden ve okuyan çocuklaıdan ayrılmışlardır. Bu nedenle de öğretenlerin çalışma güvenliğine kavuşturulası, bugün en önemli meslek ve yurt sonu haline gelmiştir. Yurt sorunu haline lişi sürekli huzursuzluk içinde bulunan retmenin huzurlu kuşak yetiştiremiyeceendişesinden gelmektedir.

Bu haksız uygulamaların önlenmesi ve lerilmesi, öğretmen topluluğunu moral cüne kavuşturacaktır. Öğretmenlerin çamalarında, bu sürekli huzursuzluktan ğan verimsizlik de böylece ortadan kalılmış ve öğretmendeki güvensizlik duygusu genç kuşaklara yansımamış olacaktır. Bu amaçla:

a — Haklı bir nedene dayanmaksızın görevinden uzaklaştırılmış olan öğretmenlerin görevlerine dönmelerinin sağlanması;

b — Geçmiş yönetimin uygulamadığı Danıştay Kararlarının gereğinin yerine getirilmesi;

c — Yine geçmiş yönetimce alınmış yer değiştirme kararlarının, stajyerliğin kaldırılmaması yoluyla göreve son verilmesi işlemlerinin yeniden gözden geçirilmesi ve haksızlıkların giderilmesi;

d — Politik nedenlerle ve düşünce özgürlüğüne aykırı olarak açılmış bulunan soruşturmaların durdurulması;

Eğitimde istenen verimin alınması ve öğretmenlerin özledikleri güvenliğe kavuşturulmasının ön koşulu olarak görülmektedir. Anayasanın güvencesi altında olan demokratik hak ve özgürlüklerini kullandıkları, geçmiş siyasal iktidarın partizan çabalarına direndikleri için yasa dışı çeşitli baskılarla karamsarlığa itilen öğretmenlerin bugün en önemli sorunu budur.

2.) Halen, Millî Eğitimin merkez ve taşra örgütünde yönetim görevleri, bağnaz partizan kişilerin elindedir. «Öğretmen Kıyımı» olarak adlandırılan eylemin uygulayıcıları da bunlardır. Böyle bir kadro ile olumlu işler başarmanın ve hatta kıyımı önlemenin olanaksızlığı ortadadır. Yönetim kadrolariyle öğretmenlerin bu kadar zıt düşmesine neden olan ve devlet yerine belli siyasî partilere hizmeti seçen bu kişilerden yönetim görevlerinin alınması bir zorunluluktur.

Öte yandan öğretmenlerin ve onların örgütlerinin millî eğitimin plânlanmasına ve yönetilmesine geniş oranda katılmalarını sağlamanın yolları araştırılmalıdır. Böylece öğretmenin bir uygulayıcı olarak, ulus eğitiminde hangi çeşit eğitim ihtiyacının mevcut olduğu, eldeki kaynakların bu uğurda nasıl kullanılması gerektiğinin saptanması işinde katkısı sağlanmış olacaktır.

3.) Bugüne kadar hemen her dönemde öğretmen örgütlerine, bu örgütlerin yönetici ve üyelerine tutucu çevrelerle birlikte siyasal iktidarlar kuşku ile bakmışlar, öğretmenler sırf bu yüzden idarî baskılarla karşılaşmışlar ve olmadık bahanelerle top-

lu saldırılara uğramışlardır. Anayasa ve yasalarla tanınmış örgütlenme hakları diğer kamu personeli ile birlikte öğretmenlere çok görülmüş ve sendikalar içinde örgütlenme hakkı geriye alınmıştır. Bugün çok sayıda öğretmenin, dernekler yasasının sınırlı olanakları içinde kurulmuş örgütlere katılmada serbest iradelerini rahatça kullanabildikleri söylenemez.

Geçmiş siyasal iktidarın güdümündeki birkaç yüz üyeli örgütlerin mensupları, bakanlıkta kararların oluşturulmasında oldukça etkin olmuşlar, bunların bir çoğu istedikleri yerlere ve köşe başlarına oturtulmuşlar, buna karşın öğretmen çoğunluğunu temsil eden örgütlerin üyeleri kıyımlardan kıyım beğenmek zorunda bırakılmışlardır. Bakanlığınız döneminde yasaların eşit şekilde uygulanacağından kuşku duymuyoruz. Bununla birlikte bu çağ dışı anlayışa karşı takınacağınız tavır, eğitim hayatımız bakımından büyük önem taşıyacaktır.

4.) Sayısı bir hayli fazla yasa ve kararname çıkarılmış olmasına rağmen öğretmenlerin maaşları, sosyal ve özlük hakları ile ilgili sorunları uygun bir çözüme kavuşturulamamıştır. Meslektaşlarımız halâ ucuz gecekondularda ve bodrum katlarında barınmakta, eş ve çocukları ile birlikte güç hayat koşullarıyla mücadele etmekte, geçici öğretmenlerin ve eğitmenlerin yaşantısındaki dram bütün ağırlığı ile sürüp gitmektedir. Atanma, yer değiştirme, yükselme ve ilerlemeler objektiflikten uzak ölçüler içinde yürütülmektedir. Öğretmenler, sosyal haklarını kullanırken büyük güçlüklerle karşılaşmaktadırlar.

Bu sorunların hepsini burada sıralamaya gerek yoktur. Bunların çok kısa sürede bir çözüme kavuşturulamıyacağını da biliyoruz. Ancak öğretmenlerin özlük sorunlarının çözümünde bugüne kadar gösterilen kasıtlı ihmal, bundan böyle sürdürülmesin istiyoruz. Bu konuyu hatırlatışımızın nedeni de budur.

Sayın Bakan,

Ne kadar ağır sorunlarla karşı karşıya bulunduğunuzu; niteliğine yukarıda değindiğimiz, geçmiş iktidarların size nasıl bir yönetim bıraktıklarını yakından biliyoruz.

Omuzlandığınız sorumluluklar ağırdır. Bizim ülkemizde kavramlar saptırılmış, beyinler bu tür saptırmalar doğrultusunda şartlandırılmıştır. Ortanın solunda bulunmanıza rağmen, uygulamak zorunda kaldığınız çok geride liberal felsefenin bile sizlere neye mal olacağını gözden uzak tutmuyoruz.

Yabancı etkilerin ağır bastığı ve en soğukkanlı insanları bile şaşkına uğratabilecek olan bir istihdam tıkanıklığı ile karşı karşıyasınız.

Kendi toplumunun yoksullaştırılması pahasına ve ancak işkence yöntemleriyle ayakta tutulmak istenen yabancı desteğinde ilkel bir kapitalist ekonominin mirasçısısınız. Bu başta ekonomi giderek fiilî iktidarın kimde olduğunun bilinmediği bir iktidar, bir düzen bırakmıştır size.

Perişanlığımızı kanıtlayacak daha bir çok durumlardan örnekler vermek mümkün. Fakat biz onların üzerinde durmayacağız. Bütün bunlara rağmen geçmiş iktidarların en güçlüsü olabilme yeteneğine sahip olduğunuz kanısındayız.

Kalkınma anlayışınızın geçerliliği, kısa vadeli de olsa; bugünkü toplumsal özlemlerle uyumlu. Devleti çağdaş anlayışa, çağdaş nitelikleriyle oturtmak; istihdam tıkanıklığını açmak; düşünce ve düşünceyi ifade özgürlüğünü gerçekleştirmek, hiç kuşkusuz, mutlu geleceklere uzanacak yolu hareket noktası olacaktır. İşler bitmiş sayılmayacaktır.

Yine, Türkiyemiz tarihinde ilk defa olarak, hem sosyal bilince sahip ve hem de sayısal eğitimden geçmiş bir sosyal yapının desteğini sağlamış bulunuyorsunuz. Tümüyle, yurtsever Türkiye aydınlarına, Türkiye teknisyenlerine ve özellikle Türkiye öğretmenlerine güvenebilirsiniz.

Kalkınmada, başarının en önemli faktörü olan insan unsuru sizinle beraber. Bundan dolayı da bir kıvılcımla parlamaya hazır sosyal evrim dinanizmini harekete geçirmek olanağı sizin elinizde.

Biz, bu güçleri harekete geçirebildiğiniz takdirde, (ki bunun için hiçbir engel yok koalisyon protokolunda ve ona dayalı olan hükümet programınızda vaadettğiniz sorunların çözülebileceğine inanıyoruz.

11.2.1974

Saygılarımızla

Ali BOZKURT

TÖB - DER Genel Bşk.

T Ö B — D E R

TÖB - DER Türkiye Öğretmenlerinin Demokratik ve Mesleki Mücadele Örgütüdür (*)

Örgütümüz Türkiye Öğretmenlerinin tek ve en güç- örgütüdür. Ülkemizde kamu kesimindeki örgütlerden öz edilirken akla sadece TÖB-DER gelmektedir. Bunun irçok nedeni vardır. Ancak bizce en önemli neden ÖB-DER'in güç günlerin örgütü olmasıdır. Evet arkaşlarım TÖB-DER güç günlerin örgütüdür. TÖB-DER üye e yöneticileri güç günlerin yasal, yılmaz savaşçılarıdır. unu dost, düşman herkes kabul etmektedir.

TÖB-DER'in kuruluşundan bu yana 2,5 yıl geçmişr. Bunun iki yıldan fazlası sıkıyönetim altında geçen alışmalarımızı kapsamaktadır. Sıkıyönetmiden sonraki isa süreyi de geçip bu günlere nasıl geldiğimizi heiniz bilmektesiniz. Yasalara uymak için gösterdiğimiz ağanüstü titizliğe rağmen bu 2,5 yılda bir çok badireler latmak durumuyla karşı karşıya kaldık. Titizliğimiz hiç csilmeden halen devam etmektedir. Ancak TÖB-DER arak, öğretmenler olarak yakamızın bırakıldığına heüz tanık olmadık. Kıyımlar acımasız devam etmiştir ve mektedir.

Bu bakımdan örgütümüz kurulduğundanberi ayakta urabilme, haksız işlemler yüzünden açlığa terkedilen kadaşlarına ve tutuklu bulunanların eş ve çocuklarına ytin ekmek alabilmenin önemini baş uğraş olarak görüştür. Eğitim-öğretim konusuna, kültürel çalışmalara, gütsel eğitime gerektiği kadar zaman ayıramamız bunndır.

İki gün sürecek toplantımız örgütsel eğitimimize yelerini ekliyecek bizi örgütsel bilinç açısından güçlenecektir.

Toplantımızda görev alan değerli arkadaşlarımız bu in üzerinde durulmasında sayısız yararlar olan konular sizlere ellerinden geldiğince yararlı olmaya çalışacakdır. Buradan ayrıldığınızda örgütsel açıdan daha bilgili, daha istekli olarak bölgelerinize döneceksiniz. Çamalarınız daha bilinçli olarak devam edecektir. Bunda şkumuz yoktur.

Değerli Arkadaşlarım,

Koşulların güç olmasına rağmen, örgütümüz son 2,5 içinde çeşitli yerlerde düzenlenen birçok toplantıda, yandan Türkiye Öğretmenlerinin yeniden örgütlene, birleşme, yardımlaşma ve dayanışma konusunu ele rken, bir yandan da Türkiye'nin çözüm bekliyen eğin-öğretim sorunlarını ele almış, bunların çözümlenmesi için çaba harcamıştır. Fakat yaşadığımız dönemin koşulları ve bu koşulların bize yüklediği görevler ve sonluluklar yüzünden derneğimizin, eğitim-öğretim ve ltürel çalışmalar alanına gerektiği kadar zaman ayırabildiği da bir gerçektir. İlk olarak 27 Ekim 1973 günü anbul'da çeşitli konuları kapsıyan ve değerli konuşmalar tarafından dile getirilen eğitim-öğretim konularıyle ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bu toplantımız seminer niteliğindeki ikinci toplantımız olmaktadır. Koşullar elverirse toplantılar çeşitli şubelerimizde devam edecektir.

Cumhuriyetin 50. yılında Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri olan eğitim-öğretim ve kültür sorunumuz çözümlenmekten çok uzaktır. Bugün halkımızın çoğu okuma-yazma dahi bilmemektedir. İlköğretim 1961 Anayasasına göre devlet için bir görev, vatandaş için bir haktır. Hatta II. Mahmut'tan yani 150 yıldan bu yana ilköğretim devlet için görev, vatandaş için bir haktır. Buna rağmen bu halkımız için halen bir özlem olarak kalmıştır. Yirmi binden fazla irili ufaklı yerleşme merkezinde, binlerce köyde henüz okul yoktur, okula gitme olanağı yoktur. Okulu olan birçok köyümüzde yeter sayıda öğretmen yoktur. İlköğretim çağındaki 2,5 milyondan fazla çocuk okuldan yoksundur. Yüz binin üzerindeki lise mezunu genç, üniversite kapısında okuma olanağı beklemektedir. İlköğretimden, yüksek öğretime kadar, eğitimin her kademesinde, yığınla sorun çözüm beklemektedir. Çocuklarımızın, gençlerimizin ve yarıdan çoğu cehaletin pençesine terkedilmiş halkımızın okuma-yazma nimetine kavuşması, bilim ve kültürün ürünlerinden yararlanması en önemli bir yurt sorunu olarak durmaktadır.

Türkiye öğretmenleri, halkımızın cehaletten kurtarılması, ilköğretim çağındaki çocuklarımızın okula, öğretmene, kitaba, ışığa kavuşması ve mevcut eğitim sisteminin çağdaşlaştırılması, yurt gerçeklerine ve halkımızın özlemlerine cevap verecek hale getirilmesi için, dün olduğu gibi, bu gün de, yarın da katkılarını ve uğraşlarını sürdüreceklerdir. Atatürkçü, devrimci öğretmenler olarak Türkiye'nin eğitim-öğretim bakımından bu kadar geri olması yüreğimizi yakmaktadır. Ülkemizi bu hale getirenler bundan utanırlar mı bilemeyiz!

Birçok uluslar çağdaş bilim ve uygulamaların da katkısıyle ilköğretim sorunlarını 15-20 yıl gibi kısa bir zamanda çözümlemişlerdir. Ülkemizde de Atatürk zamanında halkımızın cehaletten kurtarılması, ilköğretim sorununun çözümlenmesi için Eğitmen kursları, köy öğretmen okulları gibi olumlu bir takım çabalar olmuştur.

Özellikle 1940 tan sonraki Köy Enstitüleri uygulaması Cumhuriyet döneminde bu konuda en önemli bir olaydır. Ne yazıkki egemen güçler meyvalarını yeni yeni vermeye başlıyan bu milli kurulışları önce budamışlar, sonra da ismi dahil, tamamen ortadan kaldırmışlardır.

Bozuk düzenin bir yansıması ve parçası olan bugünkü çağ dışı, tüketici, verimsiz, kısır, ezberci, gayrı milli ve çıkmazlar içinde bocalıyan eğitim sistemi mutlaka değiştirmelidir. Bu sistemi orasından, burasından düzeltmeğe çalışarak ayakta tutmanın olanağı yoktur. Kaldıki son

üç yıldır girişilen sözümona reform çabaları sonuçsuz kalmış, eğitim alanındaki bozukluklar, adaletsizlikler, haksızlıklar ve yakınmalar azalacağına giderek daha da artmıştır.

Bir reform yasası olarak sunulmak istenen temel eğitim yasası, hiçbir yenilik getirmemekte, tam tersine yüksek öğretimi paralı yaparak, öğretmenleri; çıkar çevrelerinin ideolojisini öğreten ve halkı aldatıp kandırma isteklerinin basit bir aracı haline getirmek istemekte, öğretmenin düşünme ve bilim özgürlüğünü toptan inkâr etmektedir. Olağanüstü bir dönemde kapalı kapılar ardında hazırlanıp füze hızı ile yasalaşan bu antidemokratik yasanın değişmesi yönünde çabalarımız olmuş, bundan böyle de olacaktır.

Sayık konuklar, değerli arkadaşlarım;

Eğitim alanına gerekli yatırımları yapmıyan, yapamıyan, halkımızın okuma-yazma öğrenmesini, bilim ve kültürün nimetlerinden yararlanmasını, yüzyılların karanlığında cehaletin pençesinden kurtulmasını, sınıfsal çıkarlarına aykırı bulanlar, halkımızın bilinçlenmesini, insanca bir yaşam süreceği düzene kavuşmasını, her türlü sömürüden kurtulmasını istemeyenlerden, eğitim sorununun çözümünü bekleyemeyiz. Bu yüzden, biz Türkiye Öğretmenleri, 1961 Anayasasının bütün demokratik olanaklarından yararlanarak bozuk eğitim düzenine ve bu düzeni savunan ve uygulayalara karşı mücadele ettik. Bunun için tek tek öğretmenler olarak saldırılara uğradık, dövüldük, sövüldük; 12 Marttan önce örgütümüz olan TÖS ve onun yüzlerce üyesi, şubesi, gerici güçlerin saldırısına uğradı. Fakat bu baskılar bizim mücadele azmimizi artırmaktan, saflarımızı sıklaştırmaktan, örgütümüzü güçlendirmekten başka bir işe yaramadı. TÖS, bütün baskı ve tertiplere rağmen, mücadelesini sürdürdü. Ve TÖS'ün varlığını çekemiyenler 12 Marttan sonra yapılan Anayasa değişiklikleriyle TÖS'ü yasal olarak değilse bile' fiilen kapatmış oldular. Fakat örgütün ve bir örgüt altında birleşmenin yardımlaşma ve dayanışmanın ne olduğunu bilecek deneyi olan Türkiye'nin yurtsever, ilerici, Atatürkçü, devrimci ve 1961 Anayasasına bağlı öğretmenleri, çıkartılan bütün güçlüklere, baskılara, kitleler halinde gözaltına alınmalara tutuklanmalara, balyoz harekâtına, imzalı ve imzasız mektuplarla yapılan ihbarlara, dayağa, sürgünlere, kıyımlara, işten ve aştan edilmelere rağmen sabırla, inatla karşı koydular ve şu ana kadar TÖB-DER'in il, ilçe ve bucaklarda 395 şubesini kurmayı başardılar. Türkiye öğretmenlerinin örgütlenmesini engellemek için Anayasa değişikliği ile Devlet Personeline sendika kurma hakkı veren Yasanın yürürlükten kaldırılmasını, Cemiyetler Kanununun yerine Dernekler Yasasının getiirlmesini yeterli görmiyenler, bu kere de (Gizli) genelgelerle TÖB-DER'lilerin izlenmesini istediler. TÖB—DER'in TÖS'ün devamı olduğunu ileri sürdüler. TÖB—DER'i, sözüm ona gizli birtakım örgütlerle işbirliği içinde bulunmakla suçlamağa kalkıştılar. Bu çabaların hiçbir sonuç vermediğini söyliyemeyiz. Gizli genelgelerden de yararlanan birtakım işgüzar yöneticiler şubelerimize zorluklar çıkardılar. Öğretmen düşmanı kişi ve çevreler öğretmenlere karşı daha açık ve cüretli saldırılara geçtiler. Evleri gece yarısı basılan öğretmenler karakollarda, meydanlarda dövüldü, bir kısmı sakat bırakıldı, gözü kör edildi, aylarca günahsız yere tutuklu kaldılar, ta geçmi yıllardan beri sürüp gelen kıyımlar, bir zulüm halini al dı. 12 Marttan sonra, öğretmenden yurtseverliğinin, 196 Anayasasına bağlılığının, Atatürkçü oluşunun okuduğ kitabın, düşünmesinin hesabı soruldu.

Değerli Arkadaşlarım,

Egemen güçler kendi düşüncelerinin ötesinde düşünce kabul etmemektedirler. Kendilerinden başka türlü dü şünenlere bozguncu, bölücü, aşırı uç gözü ile bakmak tadırlar. Kendi örgütleri her gün basında radyo ve tele vizyonda çarşaf çarşaf görüş yayarken öğretmenlerin v diğer devrimci kuruluşların her görüşü soruşturmağ konu olmaktadır. Yasalara uymayı değişmez prensip ha line getiren ve bunun için de her yazdığını değerli hu kukçulara incelettirip kamuoyuna sunan TÖB—DER'i her uyarısı çeşitli çıkar çevrelerinin tepkisine uğramı ismimizi vermiyerek «Konuştular, yazdılar, dernekler ka nununa aykırı hareket ettiler» yaygaraları ile susturu mamız istenmiştir. Örgütümüz ve yöneticilerimiz sıkıyö netim mahkemeleri de dahil şimdiye dek yasalar önünd daima aklanarak çıkmışlardır.

Çağdaş düşünceye sahip kişi ve kuruluşlar kendile rinden başka düşünenlere ve görüşlere de saygı göste meyi bilmelidirler. Yirminci yüzyıl biterken düşünceyi zincir vurmak onu önlemek için çağdışı yasalar çıkarma ğa kalkışmak kimseyi sonuna dek başarıya ulaştıramıya caktır. Toplumların en doğal hakkı olan örgütlenme hak kını kısıtlamak, yok etmek kimsenin gücünün yetece bir uğraş değildir. Toplumlara huzursuzluğu, bir tarafı sınırsız özgürlüğü diğer tarafın suskunluğu getirir. Yüz yıllardan beri denenen ve daima geri tepen baskı yöntem leriyle çağdaş düşünceyi hapsetme uzun zaman hiç kim seye nasip olmamıştır.

Değerli arkadaşlarım,

Geçim zorlukları tüm dar gelirliler gibi öğretmenle rimizin de belini bükmektedir. Yeni mezun bir öğretme nin aldığı maaşla bir palto almasına veya bir takım elb se yaptırmasına olanak yoktur. Kızının çeyizini Paris'te sağlıyan bir yurttaşla, maaşı ile iki çift ayakkabıyı anca alabilen öğretmenin aynı ülkenin insanları olması ve ayn çağda yaşaması ne acıdır.

657 sayılı personel yasası ile öğretmenlerimizin bir çok hakları ellerinden alınmıştır. Çıkarılan yasa gücünde ki kararnamelerde isfenileni getirememiş aksine adale sizlikleri daha da artırmıştır. Görevini hakkıyle yapa memurun belli bir tavanda bekletilmesi, terfi ettirilmeme si hiç bir mantıkla izah edilemez. İnsan onuruna yaraş tüm hakları diplomalıların tekeline sunmak, iki-üç yıllı tahsil farkını maaşlara 32 yıl gibi görülmemiş bir şekild yansıtarak lise mezunu ile yüksek okul mezunu arasınd uçurum yaratmak, aynı koşullar altında çalışan hatta işi en zor olanını gören memuru 4-5 hatta 6 yılda terfi ett rirken diğerini 3 yılda terfi ettirmenin insan onuru il bağdaşır yanı olduğunu kimse savunamaz.

En kısa zamanda ilkokul öğretmenlerinin maaşların daki tavan kaldırılmalı 1. dereceye kadar terfi etmeler sağlanmalıdır. 4 yılda bir terfi yerine müktesep hakla olan üç yılda bir terfi etmeleri için gereken yasalar ive dilikle çıkarılmalıdır.

Herkese çeşitli adlar altında yan ödeme verilirke

eni geçim durumları düşünülerek öğretmenlere eğitim deneği verilmelidir. Katsayı mutlaka 1974 bütçesinde ngörülen 8 rakamının üzerine çıkarılmalıdır.

Üç yılı aşkın zamandan beri sözü edilen ama hiç ir yetkilinin gereken açıklamayı yapmadığı, memur aaşlarından yüzde 5 kesilen Meyak tasarısı kesinlikle ir açıklığa kavuşturulmalıdır. Bu yasa, ya zamanında ıkarılmalı, yahut da yıllardanberi memurların dar bütçe-erinden kesilen paralar geri verilmelidir. Böylece hasta ocuğuna ilâç alamıyan memurun parasıyle özel teşebbüse eşvik kredisi veriliyor söylentilerine de son verilmiş lur.

Değerli Arkadaşlarım,

Öğretmenlerin disiplin işleri de üzerinde kısaca duulmağa değer bir konudur. Son yıllarda idarî makamlaın çeşitli kademelerinde yapılan partizan atamanın en üyük acısını, öğretmenlerimiz çekmiştir. Bir kısım polikacılar öğretmenlere düşmanlığı, onları kıymayı meslek dinmişlerdir. Öğretmenin halkın gözünden düşmesi için erşey yapılmıştır. Bu furyaya kendini kaptıran, aslında nun için görev verilen çoğu idareciler suçlu aransın, ulunsun denince öğretmenden başkasını akıllarına germez olmuşlardır. Bir radyo konuşması üzerine Kayseri'den altmıştan fazla, Hatay, Trabzon, Samsun, Tunceli, rzincan, Elâzığ, Mersin, kısacası birkaç ilimiz hariç bün Türkiye'den 3500 öğretmeni bir gecede toplayıp içeri oymanın başka izahı bulunabilir mi? Kayseri'de 800 öğetmenin yakılması olayının idareci ile, 60 tan fazla öğetmeni bir gecede toplatan olayın idarecisinin aynı olması çok ilginçtir.

İşte bu tip kimselerin başkanlığında kurulan ve üyelerinin en az dörtte üçünün okula gitmeden öte eğitimle gisi olmıyan kimselerden oluşan disiplin kurulları öğetmenlerimizin, davalarında nasıl davrandıklarını hepiniz biliyoruz.

Öğretmenler hukukî bakımdan yetersizlikleri defalarca saptanmış bu kurulların elinden kurtarılmalı en ısa zamanda idarî mahkemeler yoluna gidilmelidir. uçlu denince öğretmenden başkasını aklına getirmiyen ihniyetin temsilcilerinden oluşan kuruluşların insafına öğretmenlerimiz, terkedilmemelidir.

Değerli Arkadaşlarım,

Yukardan beri kısaca özetlemeğe çalıştığımız bu lumsuzlukları gidermenin tek yolu vardır. O da örgütenmek. Tüm küçük burjuva bireyciliklerini bir yana tarak ulusal boyuttaki TÖB—DER çatısı altında birleşek. Örgütçülükte lafazanlığın, kısır çekişmelerin, kişisel esapların bir işe yaramadığı iyice bilinmelidir. Örgüt urmak, örgüt geliştirmek için boş laf değil, iş gereklidir. Öyle bir iş ki örgüt süpürgeciliğinden genel başkanlığına adar, hangisi gerekli ise azımsanmadan, utanmadan, bözürlenmeden yapmak, yapabilmek. Kısacası sıra neferi lmayı kabullenmek gereklidir.

TÖB—DER'in çeşitli kademelerinde yöneticilik görevi almış arkadaşlarımız yerlerini dolduracak bir kişi yetiştirmeden görevlerini terketmeyi düşünmemelidirler. Bu ir nevi görevden kaçmak olur. Deneylerimizle biliyoruz i en güçlü şubelerimiz örgütçülük açısından kendisini etiştirmiş arkadaşlarımızın yönettiği şubeler olmuştur.

Dernekler yasası kamu personeli örgüt kurmasın diye her şeyi getirmiştir.

Çağdışı bir zihniyetin ifadesi olarak çıkarılan bu yasanın birçok maddeleri Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasaya aykırı bulunmuştur. Umuyoruz ki yüce meclisin bu yasama döneminde örümcekli kafaların toplumumuza uygulamağa çalıştıkları tüm antidemokratik yasalar değiştirilsin yerine çağın toplumsal kurallarına uygun yasalar bir an önce çıkarılsın.

Toplantımıza katılmak için uzak yollardan birçok güçlüğü göze alarak gelen tüm arkadaşlarıma, toplantımızı takibedecek sayın konuklara ve büyük emek harcıyarak kendilerine verilen görevleri yapan sayın konuşmacılara teşekkür eder hepinizi saygıyle selamlarım.

Ali Bozkurt
TÖB—DER GENEL BAŞKANI

(*) 7-8 Şubat 1974 de Ankara'da yapılan seminerin açış konuşmasıdır.

MADARALI ROMAN ÖDÜLÜ

Çeşitli köylerde ve Köy Enstitüleri'nde çalışarak ulusal eğitime katkıda bulunan emekli öğretmen Fikret Madaralı, eşi Fethiye Madaralı ile birlikte «Madaralı Roman Ödülü»nü kurmuştur. Olay, sanat çevrelerinde ilgiyle karşılanmıştır.

Fikret Madaralı, roman ödülünü Cumhuriyet'in ellinci yılı onuruna başlatmış, bundan böyle her yıl verilmesi için gerekli tedbirleri almıştır. Gerçekleştirilmek üzere olan bir vakfın gelirleri her yıl roman ödülüne ayrılacak, artanı da Madaralı'nın köyünün okuluna verilecektir.

Madaralı Roman Ödülü, ilk seçici kurul toplantısına kadar geçici bir yönetmelikle çalışacaktır. Buna göre ödülün verileceği romanlarda şu nitelikler aranacaktır :

- ★ **Roman halktan yana ilerici bir öze sahip olacak.**
- ★ **Cumhuriyet ve demokrasi ilkelerine ters düşmeyecek.**
- ★ **Pürüsüz, arı bir Türkçeyle yazılmış alacak.**
- ★ **Türk romancılığının geldiği çağdaş aşamanın altına düşmeyecek.**

Madaralı Roman Ödülü için yazarların başvurma gereği yoktur. Yayınevleri yıl içinde yayınladıklarını «Fikret Madaralı, Emekli öğretmen, Yalova» adresine gönderecekler, yada ödül sekreterliği yayınevlerine başvuracaktır. Ödüller her yıl 17 Nisanı izleyen Pazar günü yapılacak bir törenle kazanan romanın yazarına sunulacaktır. Ödül, şimdilik bir diploma, bir bakır pilâket ve 10.000.00 TL'dir.

Seçici Kurul üyeleri şunlardır :

Vedat Günyol, C. A. Kansu, Oya Baydar, C. O. Tütengil, M. Başaran, Oktay Akbal, Adnan Binyazar, Mustafa Ekmekçi...

Bu yıl, 1973'te çıkan romanlar değerlendirmeye alınacaktır. Bu amaçla derlenmiş yirmiden fazla roman seçici kurul üyelerine yollanmıştır.

Az Gelişmiş Ülkelerde Öğretmenlik Mesleği (*)

Hamdi KONUR

UYGARLIK AŞAMASININ NERESİNDEYİZ?

Üzerinde yaşadığımız bugünkü dünyamız üç kategoriye ayrılmıştır. Bunlardan birisi Eski Dünya, ikincisi Yeni Dünya ve diğeri ise, Üçüncü Dünyadır. Bu kategorik ayrım, ekonomi biçimler, siyasal sistemler ve gelişmişlik, ya da geri kalmışlık açısındandır.

Bizim ülkemiz üçüncü kategori arasındadır. Üçüncü Dünya Topluluğu içinde sayılıyoruz. Bu dünyaya geri kalmış veya azgelişmiş ülkelerde deniyor. Bu dünyanın çoğu ulusları yeni kurtulmuşlardır sömürgelikten. Kurtulmuşlardır demek bile yanlıştır. Siyasal bağımsızlıkları şartlıdır. Kendilerini kurtulmuş saydıkları anda Yeni Sömürgeciliğin ağları içinde buldukları için «Kurtulmuşlardır demek bile yanlıştır» diyoruz.

«Yeni Sömürgeciliğin amacı iktisadî egemenliktir» diye yazıyor, Eski Gana Cumhurbaşkanı Nukrumah, ve sonra şöyle devam ediyor sözlerine : «Ama onlar faaliyetlerini iktisadî alanla sınırlamazlar. Eski sömürgeciliğin kullandığı din, eğitim, kültür yolu ile nüfuz etmek yöntemine de başvururlar.» (Yeni Sömürgecilik Sahife 16).

Azgelişmişlik, teknoloji ve üretim kapasitesi bakımından çağımızı karakterlendiren göstergelerin gerisinde kalmak demektir. Yani yoksulluk fakirlik demektir. Tabiî bu göreli bir kavramdır. Ama bunları nitelendiren belli bir çizgi de vardır. Örneğin, iktisadî alanda sektörlerin millî gelire katkıları bir kıstasdır. Sanayi sektörünün, diğer hizmet ve tarım sektörlerine göre, millî gelire katkısı oranında gelişmiş veya gerikalmış olarak nitelenir bir ülke. Gelişmiş ülkelerde sanayi sektörünün millî gelire katkısı diğer sektörler yanında çok fazladır. Millî gelir dağılımı da, kesin bir değer ifade etmezse bile önemli bir kıstas sayılır. Faal nüfusun sektörler arası ayrım oranı; Okur-Yazar oranı, gerikalmışlıkta bir kıstasdır.

Bütün bunlarla birlikte, bu ülkelerin başlıca özelliği, siyasal ve ekonomik bakımından, emperyalist ülkelere bağımlı oluşlarıdır. Bu bağımlığın temelinde yabancı sermaye ortaklığında aşırı sömürü ile, açık pazar biçiminde ticarî sömürülme yatar. Millî gelir düşüklüğü, adâletsiz dağılım, besin yetersizliği istihdam tıkanıklığı, okur-yazar oranındaki düşüklük vb. gibi özellikler bu durumun bir sonucudur.

Denebilir ki, günümüzde büyük çoğunluğu ile azgelişmiş ülkeler gerikalmışlığın utanç verici kaderini yenme çabası ve yenme bilinci içine girmişlerdir. Bu gibilere kalkınmakta olan ülkeler deyiminin kullanılması daha doğrudur. Biz, gerikalmışlığın bu aşamasında bulunuyoruz. Ama buna rağmen, sözkonusu kategoride yer almamız utanç vericidir. Ne tarihimize yakışır ve ne de ilk kurtuluş savaşının şerefini taşımamıza... Bugün bile ekonomik ve siyasal bağımsızlık mücadelesi içindeyiz. Hem de en ilkel biçimde, işkencelerle sürdürülen bir sosyal mücadele...

Ekonomik ve siyasal bağımsızlık kavramı birbirini tamamlayan kavramlardır. Birbirinden ayrılamazlar ve bu ilkelerde gerçek bağımsızlık olmadan hiçbir alanda bağımsızlık sağlanamaz, sağlansa bile sürdürülemez.

Çağımızda, azgelişmiş ülkelerle emperyalistler arasındaki sermaye ihracı, hammadde kaynakları ve açık pazar ilişkileri, emperyalizmin klâsik çağlarından çok farklı bir biçimde sürdürülmektedir. Emperyalist ülkeler sadece ekonomik sömürü ile yetinmiyorlar bugün. Onunla birlikte, askerî ve stratejik bakımdan da bağımlı hale getirmişlerdir azgelişmişleri. Yetiştirdikleri yerli kadrolar aracılığıyle sürekli kontrolları altında tutarlar. Onları askerî bloklara sokmaya zorlarlar. Gerikalmış ülkeler topraklarında askerî üst ve tesisler kurmaları bu kabil çabalar arasındadır.

Asıl önemli olan, emperyalist ülkelerin, bu azgelişmiş, ya da gelişmekte olan ülkelerin kalkınmalarını, kapitalist sistem doğrultusunda zorlamalarıdır. Oysa, bu yol azgelişmiş ülkeler için kalkınmanın değil geri kalmışlığın yoludur. Geri kalmış ülkelerde kapitalirt, yol geri kalmışlığı şartlandırır.

Gerikalmışlıktan kurtulmanın yolu, ekonomik bağımsızlık ise, yabancı faaliyet alanlarını millîleştirme yanında kamu sektörüne hız kazandırmak ve ekonominin büyüme şartlarından biri ve en önemlisi olan planlı ekonomiye içtenlikle sarılmakla mümkündür.

Sömürge şartlarını yok etmek, bu tedbirlerin alınmasına bağlıdır. Bağımsızlık millî bir ekonominin maddî şartları, maddî unsurları olan bu şartlar gerçekleşmedikçe diğer özgürlükler boşlukta kalır ve ayakları üzerinde duramaz. Ekonomik bağımsızlığın ve geri kalmışlıktan kurtulmanın, onu alt etmenin yolu kapitalist yol değil. Bir daha tekrar edelim: Kamu sektörünü destekleme, yabancı sermaye faktörlerini millîleştirmek, ve ekonomiyi bu doğrultuda planlı ekonomiye dönüştürmektir. Kapitalist ekonominin ve onun üzerine oturtulan sistemin şartları başkadır. Önce uzak mesafeli ticarî pazar ekonomi-

sinin, sosyal işbölümünün üretici güçlerle olan dialektik gelişme ilişkisinde belli bir aşamaya ulaşma zorunluğu vardır. Bunun yanında sömürge kaynaklarına ve sömürge emeğine sahip olma şartı gelir. Az gelişmiş ülkelerin kendi işçisini sömürmekten başka hiçbir olanağı yok. Ne varki sosyal adalet bilinci, çağımızda işçi sömürmesini de zorlaştırmıştır.

Kapitalist ekonominin maddî, kültürel ve benzeri gibi şartları bulunmadıkça, bu şartlar bütünüyle sağlanmadıkça, bu sistemin kurulmasının gerçekleştirilmesi çok zordur. Ayni yöntemlerle ayni amaçta kalkınma zorlaması ise bir yığın problemler getirir ama, kapitalist kalkınmada başarı şartlarını getirmez.

GERİ KALMIŞLIK VE ATATÜRK :

Çağımızın bu karakterine yarım yüzyıl önce parmak basan Mustafa Kemal, bağımsızlık ve geri kalmışlıktan kurtulma sorununu, önce Anti-kapitalist ve anti-emperyalist çizgiden hareketle çözme tasavvurlarına girişmişse de, 1923 İzmir İktisat Kongresinde bu çizgiyi terkederek özel sektörcülüğe eğilim göstermiş ve uygulamada karşılaşılan başarısızlık sonucu bu yoldan da vaz geçerek,, özel sektörü esas almak suretiyle kamu sektörüne önem vermeyi tercih eder görünmüştür.

Bu yöntemin esprisi muhafaza edilerek «Karma Ekonomi» kavramı altında kapitalist doğrultuda kalkınma gayretleri bugüne kadar sürdürülmüş ve başarıya ulaşılamamıştır. Bu bir gerçektir. Ama emperyalizme ve kapitalizme karşı, tarihte ilk millî kurtuluş savaşını başarıyla sonuçlandıran bu millî kurtuluşcu kadro, uygulanan bu kalkınma felsefesine «Devlet sosyalizmi» demekten özel bir memnunluk duymaktaydı. Tabiî, bunun sosyalizmle veya herhangi bir «im» le ilgisinin olmadığı ortadadır.

Ne varki Mustafa Kemal, bir aksiyon adamıdır. Doğmatik değil tam tersine pratiğe önem veren bir insandır. İzlenen bu yolu ve uygulanan bu yöntemi de ileriye dönük şüpheyle karşılamış, ekonomik yasaların karmaşıklığı karşısında ancak şu yargıyle bağlamıştır kendisini: «Muhakkak ki tam istiklâlini temin edebilmek için yegane hakiki kuvvet ve en kuvvetli temel iktisadiyattır. (1923)

«Hiçbir uygar devlet yoktur ki ordu ve donanmadan evvel iktisadını düşünmüş olmasın.» (1924).

«İktisadî kalkınma için her memlekette yapılan gayretlerin, mâkul ve iyi düşünülmüş milletlerarası toplu tedbirlerle tamamlanması zarurî olduğunda tamamiyle mutabıkız.

Bu vâdide milletlerarası imkânların her millete kendi hususiyetlerine uygun bir inkişaf imkânını verecek surette birleştirilmesi icap ettiğine ve dünyanın iktisadî refahı hususunda herkes tarafından umumiyetle kabul olunacak fikrin her memleketin kendine has şartları içinde ilerleme refaha erişme hususundaki hakkına riayet etmek olduğunu her zaman beyan ettik.» (20.5.935) (x)

Gerçek olan şudur ki, Mustafa Kemal kapitalist yolla kalkınılabileceğini hiçbir gün içtenlikle düşünmemiştir. Kuşkulu 1923 döneminin geçici tereddütleri hariç.

Atatürkçülüğü anlayabilmek için O'nun devrimcilik ilkesini apaçık ve tam bir gerçeklik içinde ortaya koymak gerekiyor. Biz de çok tartışma konusu yapılan bu ilke üzerinde durmadan geçemiyeceğiz.

ATATÜRKÇÜ GÖRÜŞ, ATATÜRK DEVRİMCİLİĞİ

TÖB—DER'in anladığı Atatürkçü görüş, devlet anlayışında Cumhuriyetçi, dünya görüşünde bilimci, lâik, toplumbilim bakımından halkçılığa dönük, «Misakı Millî» sınırları içinde ulusçu, ekonomik açıdan devletçi görüşleri benimseyen bir yönetim sistemidir.

Bu ilkeler içerisinde en çok tartışma konusu olan «Devrimci» ilkesi olduğu için biz de, şimdilik sadece onun üzerinde duracağız.

Her devrim, statik (durgun) sosyal yapıya karşı girişilen bir direniş ve onu aşma eylemidir. İleri doğru bir atılımı ifade eder. Atatürkçü devrim kavramı, Osmanlı İmparatorluğunun tutucu devlet felsefesiyle, onun dayandığı geri kalmış durgun sosyal yapıya ve geri kalmışlıktan kurtulma çabası içinde karşılaştığı emperyalist baskılara karşı olarak doğmuştur. Bununla beraber, Atatürkçü «devrim» anlayışı, sadece kendi doğuş nedenlerinin sınırı içinde donup kalmaz. Geri kalmışlıktan kurtulmanın yolu olarak devrimcilikte sürekliliği de içerir. Siyasal bağımsızlık kazanılsa bile, geri kalmışlıktan kurtulunmadıkça ulus olarak, devlet olarak emperyalizmin hegemonyasından da kurtulunmayacağı, siyasal bağımsızlığın sürdürülemiyeceği inancındadır. Çağdaş kapitalizmin emperyalist saldırısına karşı koyabilmek için çağımızın teknik, ekonomik ve sosyal yaşama düzeyine erişmek şarttır. Ve böylece, sürekli devrimcilik varolmanın kaçınılmaz bir faktörü olarak ikâme edilmiştir.

Kısaca Atatürkçü devrim anlayışının «Süreklilik» niteliği, devlet olarak ayakta kalabilmenin yöntemidir. Bundan dolayı da biz, Atatürkçü devrim anlayışını, tarihin bir döneminde yapılan, bazı değişikliklerin adı ola-

---

(1) Atatürk'ün çeşitli dönemler işaret ettiği iktisadî siyaset görüşü : «İktisadî siyasetimizin mühim gayelerinden biri de umumî menfaatleri doğrudan doğruya alâkadar edecek iktisadî müessese ve teşebbüsleri, malî ve fennî kudretimizin müsaadesi nisbetinde devletleştirmek. (1922)

(2) Fertlerin hususî teşebbüslerini ve şahsî kabiliyetlerini esas tutmak, fakat büyük bir milletin ve geniş bir memleketin bütün ihtiyaçlarını ve birçok şeylerin yapılmadığını gözönünde tutarak memleket ekonomisini devletin eline alması esasına dayanarak Türkiye'nin tatbik ettiği devletçilik sistemi, on dokuzuncu asırdan beri sosyalizm nazariyetçilerinin ileri sürdükleri fikirlerden alınarak tercüme edilmiş bir sistem değildir. (Cumhuriyet, 26.8.1935).

rak değil bu kavramın benimsendiği şartlar doğrultusunda sürekli gelişme ve ileriye doğru atılma olarak anlarız. Gerikalmışlıktan kurtulmanın bir yöntemi olarak görürüz. Bunun maddi kaynağı, söylediğimiz gibi, tarihî aşamanın çok gerisinde kalan Osmanlı İmparatorluğun içinde bulunduğu şartlarla, bu şartlar soucu emperyalizme karşı girişilen kurtuluş savaşına dayanır.

İşte Atatürkçü açıdan geri kalmışlıktan kurtulmanın yolu yöntemi budur. Bu yorumun Atatürk'ün antinın yolu yönetim budur. Bu yorumun Atatürk'ün anti-emperyalist anlayışıyle de, çağdaş uygarlık anlayışıyle de bağdaşabileceği kanısındayız.

Geri kalmışlık konusunda daha fazla durmayacağız. Bunu birbirimize kanıtlamakta zorluk etmeyiz. Yalnız şuna işaret etmek isteriz: Bugünkü toplum yapımız ve bugünkü sosyal bilinç, geri kalmışlıktan kurtulmanın bilinçli çabası içine girmiştir. Bu mutlu bir kurtuluş dönemini işaretler. Biz artık geri kalmış bir ülke olmaktan ziyade, gelişmekte olan bir ülke niteliğindeyiz. Sosyal bilinç oluşmuş, sınıflar kendi doğrultularında yerlerini almışlardır. Sosyal mücadele daha ziyade, yeni sömürgecilik uygulamalarına karşıdır. Karma Ekonomi, pratiği olmayan uydurma bir kavramdır. Hangi sınıf iktidarı alırsa, kalkınma felsefesi sınıfın yararına yöneliktir. «12 Mart» öncesi ve «12 Mart» sonrası yıllarda bu durum tesbit ve tescil edilmiştir.

Bugün, Atatürkçü anlamda bir halkçı devlet felsefesinin uygulanmak istenmesiyle karşı karşıya bulunmaktayız. Bu felsefe uygulayıcılarının karşısında Yeni Sömürgeciler ve onların işbirlikçileri bulunmaktadır. Yine bu halkçı devlet felsefe uygulayıcılarının yanında da, sosyal mücadeleyi sosyal bilinç, yani sınıf bilincine dayalı olarak yürütmek isteyen bir akımla birlikte, bağımsızlıkçı, islâmî bir felsefeye dayalı (M.S.P.), toplumun sosyal adalet özlemini o doğrultuda çözümlemek isteyen ikinci bir akım var. Bu üç akımın da hareket çizgileri ayni denebilir. Üçünü birleştiren ortaklaşa, çizgi, bağımsızlık ve onu şartlandıran azgelişmişlikten kurtulmaktır. Tarihin bu aşamasındaki sosyal mücadeleyi belirleyen nitelik de budur.

Gelişmekte olan bir Toplum içinde Öğretmen ve Sorumluluğu :

Gelişmekte olan bir toplum aydınları, sadece kendi meslekî doğrultularında değil, ayni zamanda çeşitli yönlerde verilen bir sosyal mücadelenin de içindedirler. İçinde bulunup bulunmamak kendilerinin elinde olan bir şey değildir. Günlük yaşantılarının gereği ve bu yaşantıların şartlandırdığı bir durumdan gelir. Sürekli huzursuzluk, sürekli güvensizlik ve geleceğe dönük sürekli kuşkudan gelir.

Bizim yurdumuzda geniş halk yığınları, ümitlerini ve güven duygularını yitirmiş, kendi ülkesine yabancılaşmış, özlemlerini gerçekleştirme umutlarını, yabancı ülkelerde arar duruma getirilmiştir. Kökeninde istihdam alanlarını tıkayan azgelişmişlik şartları vardır.

Mühendis, mimar, doktor ve mesleklerinin her kademesinde en kaliteli, en disiplinli teknisyen huzursuz ve umutlarını tüketmiş, kendi öz vatanlarına yabancılaşmış, güvenliklerini belirleyen, belirleyecek olan şartların özlemlerini kendi yurtlarının dışında arar hale getirilmişlerdir. Kökeninde, zulüm işkence ve çalışma alanlarının kendilerine karşı kapanmış olması vardır. Her ar emperyalizm ve onun işbirlikçileri ve onların akla gelmedik tertipleri ile karşı karşıya gelebilirler.

Öğretmen, bütün bunların içinde en çilekeş olanı dır. Huzursuzluk ve güvensizlik, azgelişmiş ülke öğretmeninin kader çizgisidir. Umutsuzdur. Gidecek yer yoktur. Mesleğini sürdürecek kendi yurdundan başka bir ülke düşünemez.

Bunlar yanında azgelişmiş ülke öğretmenlerinin bi ayrı yanları daha vardır. O da öğretmenin sosyal mücadelenin sürekli içinde bulunmuş olması halidir. İstese de, istemezse de içindedir. Mesleğinin gereği karanlığa karşı cehalete karşı ve onların şartlarına karşı sürekl mücadele yürütür. Bundan dolayı da, karanlıklardan yara uman, cehaleti sömürmekten çıkar sağlayan sınıf ve ta bakalar öğretmeni düşman görmüş ve onu düşman say mışlardır. Öğretmen, işte bu nedenlerle istese de iste mezse de sosyal mücadelenin içindedir.

Bu durum bizim öğretmenlerimizi gelişmiş ülke öğ retmenlerinden ayırır. Onlar, kendilerinin söylediği gi bi : «... İnsanlığın bilgi hazinesinde birikmiş olan de neyleri yeni nesillere aktararak ve bilgi hazinesinin da ha da zenginleşmesini sağlayarak», bilgi hazinesini zen ginleştirmek suretiyle görev yaparlar. Oysa, azgelişmi ülke öğretmeni, bütün bunların yanında bir de, görevin yapabilme olanağının elde edilmesi mücadelesini verir Emperyalist işbirlikçileri sokakları örgütlemiştir. Öze komandolar biçiminde örgütlemişlerdir. Ayrıca onla emperyalizmin azgelişmiş ülkelerde uyguladığı, Nukru mah'ın deyimiyle «anti-komünizm ideolojisiyle» de techi edilmişlerdir. Bu gibiler öğretmene saldırtılır ve görevi ni yapamıyacak duruma sokulur. Çok şükür ki, bugünle artık geride kalmıştır.

Bir taraftan siyasal iktidarlardan gelen bilinçli bask ve bir taraftan da, halkı kışkırtmak şuretiyle öğretmen saldırtan sosyal baskı, öğrencilerine ABC öğretmekle ye tinecek pasif öğretmen tipini çok gerilerde bırakmıştır Demek ki, öğretmen bizim ülkemizde, bir taraftan böyle sine bir sosyal mücadelenin içinde bulunurken, bir ta raftan da geleceğin kuşaklarına kendi ülkesindeki madd kaynaklara sahip çıkmasının yolu ve yöntemini, bu kay nakların kendi toplumunun yararına nasıl işletilebilece ğini ve onlara nasıl sahip çıkılabileceğini öğretmekle sorumludur. Bu durum bizde öğretmenlik mesleğinin ka çınılmaz gereğidir.

Sanırız öğretmen, mesleğini bu bilinçle değerlendirmek ve görevini bu bilinç doğrultusunda yerine getirmek zorundadır. Bunu yaparken de, karşılaştığı ve karşılaşacağı engelleri aşma yeteneğinde olması şarttır.

Üstelik, bizim ülkemiz geri kalmış ve halkı yoksu bırakılmış bir ülkedir. Bu durum, öğretmenin görevin daha da zorlaştırır. Kendisi bilirki, geri kalmışlık tarihse bir olaydır. Yani geçicidir. Hiçbir ulus, hiçbir toplum va olduğundan bu yana geri kalmış ve sonuna kadar da

geri kalacak değildir. O da, bundan kurtulmanın yollarını araştırmaya ve bu uğurda çaba göstermeğe bunun yol ve yöntemlerini yetiştirdiği ve yetiştireceği kuşaklara öğretmeğe mecburdur. Ve hatta bundan sorumludur. Esasen öğretmenin toplumun aktif unsurları arasında yer alması da buradan gelmektedir.

Toplumuna karşı böylesine bir sorumlulukla yükümlü öğretmen bu yükümlülüğü nasıl yerine getirecektir?

Hiç şüphesiz, dernekler biçiminde bir örgütlenme ile değil, dünyanın her tarafında olduğu gibi, sendikal haklarını geri almakla ve kendi sendikalarında örgütlenmekle, yüklendiği sorumluluğu ancak yerine getirebilecektir. Bugün, içinde yaşadığımız günlerde birçok deneyler kazanmış bulunuyoruz.

«12 Mart» bize halkla bütünleşmeyen onun özleniyle bağdaşmıyan hiçbir hareketin başarı şansı bulunmayacağını öğretmiştir. Bu takdirde, geniş bir çevreye sahip olan öğretmenin ilk işi, bu çevreyle bütünleşmektir.

Öğretmenin ilk görevi öğrencisine belli yetenekte bir formasyon kazandırmaktır.

O halde öğretmenin gözden uzak tutmayacağı ilk konu, öğrencinin kendisine duyduğu güveni yitirmemeidir.

Öğretmen bulunduğu çevrenin başlıca uyarıcı ışık kaynağıdır.

O halde öğretmen bu niteliğe lâyık olabilmek için herkesten daha çok okumak, daha çok bilmek ve çevresini daha akıllıca incelemek, çevresine karşı daha anlayışlı bir tutum içinde bulunmak zorundadır. Herkesten çok bilecek, her olayda objektif kıstaslarla yargıya varabilecek ve sürekli olarak kendi kendini aşmanın yolunu bulacaktır.

Hiç şüphesiz, öğretmen bir sınıf değildir. Ya da toplumsal yapıda başlıca sınıflardan biri değildir. Ama, yabancı baskılar devam ettiği sürece kaderi kendi işçisinin, kendi emekçisinin ve kendi öz toplumunun kaderinden farklı olmayacaktır.

Elbette öğretmen üretim yapmaz. Ama kendisinin kol işçisinden farkı, fikir işçisi olmasından ibarettir. Görevi işgücüne kalite kazandırmaktır.

Mesleki ve özlük haklarımız yeni siyasal iktidarla birbirimize karşı göstereceğimiz anlayışa bağlı. Halktan yana bir iktidarın bizi geçmiş iktidarlar örneği düşmanca karşılamıyacağı inancındayız. Kendilerini zor durumda bırakabilecek hiçbir isteğimiz olmayacaktır. Arkadaşlarımızın kendi görevlerinde bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da elden gelen titizliği gösterecekleri kanısında ve inancındayız. Bundan hiç kimsenin kuşkusu olmamalı.

Yeni siyasal iktidarın, eğitim konusunda gerçekçi, çağdaş ve halktan yana olacağına da hiç şüphemiz yok. Merakımız, uygulanacak yeni eğitim anlayışının da, Eğitim Bakanlığının ayni merkez kadrosu tarafından mı hazırlanıp planlanacağı konusu üzerindedir.

BİZİM GÜCÜMÜZ NEREDEN GELİR?

Bizim gücümüz, kendi toplumumuzun mutluluğu amacında örnek bir disiplin ve dayanışma göstermemiz yanında; örgüt olarak siyasal iktidarlara karşı bağımsızlığımızı da en titiz biçimde koruyabilmemizden gelmektedir

Acılı TÖB—DER üyesi arkadaşlarımızın, bundan böyle de aynı disiplin anlayışı ile sarsılmaz birlik ve beraberlik içinde bulunacakları ve derneğimizin bağımsızlığı konusunda aynı gerekli duyarlılığı sürdürecekleri inancında olduğumuzu Türkiye kamuoyuna bildirmekten mutluluk duymaktayız.

(*) H. Konur'un 7-8 Şubat 1974 de Ankara'da yapılan Seminere sunduğu bildiridir.

İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİ GENEL KURULU YAPILDI

Tüm İlköğretim Müfettişleri Genel Kurul toplantısı, 6—7—8 Şubat 1974 günlerinde Ankara'da Sarar İlkokulunda yapılmıştır.

Genel kurul'a Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ da katılmış ve denetleme görevlerinin çağdaş eğitim anlayışına uygun olarak yapılması gerektiğini söylemiştir.

Daha sonra toplantıyı izlemekte olan Genel Başkanımız Ali Bozkurt'a söz verilmiştir. Bozkurt, yaptığı konuşmada özetle şunları söylemiştir :

«Eğitim alanında çalışan tüm meslektaşlarımız, tek bir çatı altında toplanmalıdır. Kademecilik ve benzeri ayırımlara göre örgütlenmek yanlıştır, maksatlıdır. Türkiye öğretmenleri, eğitim alanında çalışan tüm meslektaşlarımızı sorunlarının çözümü için bir tek örgütün çatısı altında toplanmalı ve «parçala böl yönet» oyununa düşmemelidir.»

Erzincan Senatörü Niyazi Ünsal da yaptığı konuşmada müfettişlerin ayrı bir örgütte birleşmelerinin hatalı olduğunu belirtmiş ve genel başkanımız Bozkurt'un görüşlerini destekliyerek ilköğretim müfettişlerini birliğe çağırmıştır.

Genel kurulun bundan sonraki çalışmalarında üyeler söz alıp konuşmuşlardır. Üyelerden birinin yaptığı ilerici nitelikteki konuşma tutucu zihniyetteki üyeler tarafından tepki ile karşılaşmış ve çıkan kargaşalıklara bir ara görevliler müdahale etmişlerdir.

Seçimlere geçilmeden önce, ticaretle uğraşan ve tutucu çevrelere yakınlığı ile bilinen bir ilköğretim müfettişi, toplantıya katılan tüm üyeleri öğle yemeğine davet etmiştir. Bu yemekte yönetim kuruluna seçilecek kişilerin listesi oluşturulmuştur.

hukuk köşesi

ÖRGÜTLENME HAKKI VE DERNEKLER YASASI

Avukat Halit ÇELENK

Siyasal bilim uzmanları uygar toplumları «Örgütlenmiş toplumlar» olarak tanımlıyorlar. Toplumların örgütlü olmaları, uygarlık yönünde önemli bir ölçü olarak kabul edilmektedir. Gerçekten bu tür toplumlarda sınıf ve tabakaların çoğunluğu örgütlenmiştir. İşçiler ve memurlar sendikalarını, köylüler kooperatiflerini, birliklerini, avukatlar barolarını, doktorlar, mühendisler, mimarlar odalarını, toplumun diğer kesimleri derneklerini kurmuşlardır. Herhangi bir örgüte bağlı olmayan bireyler yok gibidir. Kişi, haklarını üyesi olduğu örgüt aracılığı ile daha verimli ve düzenli bir biçimde arayabilmekte ve savunabilmektedir. «**Baskı Grupları**» da denilen bu örgütlere uygar ülkelerde demokratik rejimin vazgeçilmez öğeleri olarak bakılmaktadır. Bu gruplar, yurtlarının ve halklarının kaderi üzerinde söz sahibidirler.

Temel Haklar

Kişi ile devlet arasındaki ilişkiler ve kişinin hakları ana ilkeler halinde Anayasalarda yer alır. Bu ilkeler arasında «Temel Haklar» önemli bir yer tutar. Anayasalarla saptanan bu haklar daha sonra yasalar, tüzükler ve yönetmeliklerle düzenlenir. Dernek kurma hakkı da bu temel haklardan birisidir.

Ülkemizde Durum :

27 Mayıs Anayasası vatandaşlara örgütlenme konusunda geniş hak ve özgürlükler sağlayan bir anasaydı. Bu temel yasa vatandaşlara geniş sayılabilecek bir dernek kurma hakkı vermiş ve memurlara da sendika kurma hakkını tanımıştı.

Anılan Anayasanın 29 uncu maddesinde :

«Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir.

Bu hak ancak kamu düzenini veya genel ahlakı korumak için kanunla sınırlanabilir.» denmekteydi.

Bu maddede dernek kurma hakkı için iki tür sınırlama getirilmişti. Bunlardan birisi «Kamu düzeni» öteki de «Genel ahlakı koruma» idi. Bunlar dışında bir sınırlama kabul edilmemişti. Kamu düzeni ve genel ahlak sınırlamaları ise birçok anayasalarda yer alan ve yerinde sayılabilecek olağan sınırlamalardır.

Sözü edilen Anayasa, 46 ıncı maddesinde de :

«Çalışanlar ve işverenler, önceden izin almaksızın. sendikalar ve sendika birlikleri kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma hakkına sahiptirler. **İşçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin bu alandaki hakları kanunla düzenlenir.**

Sendika ve sendika birliklerinin tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik haklara aykırı olamaz.» demek suretiyle memurlara sendika kurma hakkını tanımıştı. Bu esasa göre hazırlanan 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları yasası yürürlüğe konmuştu.

12 Mart'tan Sonra

12 Mart Muhtırasını izleyen Sıkıyönetim koşullarında, toplumumuz da süregelen bunalımın 27 Mayıs Anayasasının uygulanmamasından, bu Anayasanın emrettiği reformların gerçekleştirilememesinden doğduğu gerçeği görmezlikten gelinerek 27 Mayıs Anayasası «Lüks» sayılmış ve üç kez arka arkaya değiştirilmiştir. **Temel haklar ve yargı ile ilgili 60. maddesi değiştirilen bu Anayasa, bütünlüğünü ve niteliğini büyük oranda yitirmiştir.** Değiştirilen önemli maddeler arasında dernek kurma hakkı ile memurun sendika kurma hakkına ilişkin maddeler de vardır.

Dernek kurma hakkı ile ilgili yukarıya alınan 29 uncu maddede yapılan değişiklikle bu hak sınırlanmış ve maddeye «Devletin ülkesi ve milliyetiyle bütünlüğü, millî güvenlik» gibi tanımı ve ölçüsü kolayca saptanamayacak kısıtlamalar getirilmiştir. Bununla da yetinilmemiş derneklerin, «Gecikmede sakınca bulunan hallerde, hâkim kararına kadar kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emriyle faaliyetten alıkonulabileceği» hükmü de eklenmiştir. Böylece mahkeme kararı olmadan idare makamlarına bir derneğin faaliyetlerini durdurma yetkisi tanınmıştır.

Anayasanın dernek kurma hakkı ile ilgili 29 uncu maddesi bu değişiklikle şu şekli almıştır :

«Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir. Bu hakkın kullanılışında uygulanacak şekil ve usuller kanunda gösterilir. Kanun Devletin ülkesi ve milliyetiyle bütünlüğünün, millî güvenliğin, kamu düzeninin ve genel ahlâkın korunması maksadıyle sınırları koyabilir.

«Hiç kimse bir derneğe üye olmaya veya dernekte üye kalmaya zorlanamaz.

«Dernekler, kanunun gösterdiği hallerde hâkim kararıyle kapatılabilir. Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün. millî güvenliğin, kamu düzeninin ve genel ahlâkın korunması bakımından gecikmede sakınca bulunan hallerde de, hâkim kararına kadar kanunun açıkça yetkili kaldığı merciin emriyle faaliyetten alıkonulabilir.»

Anayasada yapılan bu değişiklik kuşkusuz temel haklar ve özellikle dernek kurma hakkı alanında bir gerileme olmuştur. **Öyle bir gerileme ki bu bizi 1876 yıllarına, Osmanlı devletinin ikinci meşrutiyet dönemine kadar geriye itmiştir. Gerçekten 2. meşrutiyette, 1876 Anayasasına eklenen 120. maddede şöyle denilmiştir :**

«Kanunu mahsusuna tebaiyet şartiyle Osmanlılar akkı içtimaa maliktir. **Devleti Osmaniyenin temamiyeti mülkiyesini ihlâl ve şekli meşrutiyet ve hükûmeti tagyir** e kanunu esasi ahkâmı hilafında hareket ve **anasır, Osmaniyeyi siyaseten tefrik etmek maksatlarından birine âdim veya ahlâk** veya adabı umumiyeye mugayir cemiyetler teşkili memnû olduğu gibi alelıtlak hafî cemiyetler teşkili de memnûdur. «(Tanör. Türk Anayasaları. stanbul. Tipo neşriyat ve basımevi.1966.S.33).

Görülüyorki buradaki «Devleti Osmaniyenin tamaniyeti mülkiyesini ihlâl, şekli meşrutiyeti tağyir, anasırı Osmaniyeyi siyaseten tefrik...» sözleri; Anayasanın değişik 29. maddesindeki «Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, millî güvenliğin..» sözleriyle bir parelellik göstermektedir.

Bu değişiklikte önemli olan, bu hükümlerin Anayasaya getirilmesinden çok, yukarıya alınan sözlerin yoruma. yanlış anlama ve uygulamalara elverişli olmasıdır. Bu durum, uygulamada birçok güçlükler doğuracağı gibi, anılan hüküm yasama organı tarafından çıkarılacak yasalara da yansıyacak ve kurulan ve kurulacak olan dernekleri zor durumlara düşürecektir. Nitekim 1630 sayılı Dernekler Yasası bu hükme göre düzenlenmiş ne dernek kurma temel hakkına ağır ve her türlü yoruma elverişli kısıtlamalar getirilmiştir.

Yine bu temel yasanın 46. maddesi de değiştirilerek maddeden kamu görevlilerinin sendika kurabileceklerine ilişkin olan fıkra çıkarılmış ve böylece memurların sendika kurma hakları ellerinden alınmıştır.

Örgüt biçimi olarak «Dernek» ile «Sendika»nın ne kadar farklı olduğunu ve «Sendika»nın «Derneğe» göre gelişmiş ve uygar bir örgüt biçimi olduğunu açıklamaya gerek yoktur, sanıyoruz.

Anayasada yapılan bu değişiklikler gerek Anayasa hukukumuz ve gerekse toplumsal gelişmemiz açısından kuşkusuz bir geriye dönüş olmuştur.

Bilindiği gibi hukuk toplumsal gelişmede bir üst yapı kurumudur. Üst yapıdaki bu değişiklikler, alt yapı gelişmelerinin bir yansımasıdır. Bu değişikliklerin, toplumumuzun ekonomik ve sosyal yapısından gelen nedenleri vardır. Bu nedenlerin incelenmesi, konumuzun dışında olduğundan, bu hususa sadece değinmekle yetiniyoruz.

Yasalarda da Geriye Dönüş :

1961 Anayasasında yapılan değişikliklerden sonra yasalarda da geriye dönüş başlamış, «Cemiyetler Yasası» gibi bazı yasalar tamamen kaldırılarak yerlerine yeni yasalar getirilmiş, kimi yasalarda da önemli değişiklikler yapılmıştır. Cemiyetler yasasının yerini 1630 sayılı dernekler yasası almıştır.

Bu yasa, örgütlenme hakkını kullanılamaz, dernekleri işleyemez hale getirmiş. derneklerin düşünce açıklama haklarını sınırlamış ve dernek kurma hakkını kısıtlamıştır.

Neden İşleyemez?

1630 sayılı Dernekler yasası, dernekleri gerçekten işleyemez hale getirmiştir. Yasa yeni olduğu halde sakıncaları hemen kendini göstermiş, dernek kurucu ve yöneticileri büyük zorluklarla karşı karşıya kalmışlardır. Uygulama sürdükçe daha büyük zorlukların çıkacağı, önemli olmayan nedenlerle bir çok derneğin kapanma durumuna düşeceği şimdiden söylenebilir. Dileğimiz bu ağır sakıncalar doğmadan yasanın Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi ve toplumumuzun demokratik örgütlenme olanağına kavuşmasıdır.

Örnekler

Biz burada birkaç örnek vererek yasanın sakıncalı yönlerini açıklamak istiyoruz :

1. Yukarıda da değindiğimiz gibi, 27 Mayıs Anayasası dernek kurma hakkına yerinde sayılabilecek iki sınırlama getirmiştir : Kamu düzeni ve genel ahlak'a aykırılık. Yapılan Anayasa değişikliğiyle bu sınırlamalara : «Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü», «millî güvenlik» gibi ölçüsü saptanamayacak, kötüye kullanmaya elverişli sınırlamalar da eklenmiştir.

Dernekler yasası ise, daha da ileri gitmiş, bu sınırlamalara da aykırı düşen, dernek kurma hakkını daha da kısıtlayan, dernekleri çalışamaz hale koyan hükümler getirmiştir. Örneğin dernekler yasasının ikinci maddesinin (b) fıkrası hangi suçtan ve ne miktarda olursa olsun ağır hapis cezası ile ya da emniyeti suistimal suçundan hükümlü bir kişinin dernek kurma hakkını ortadan kaldırmıştır. Yine bu maddenin (a) fıkrasına göre bir siyasî partiden çıkarılmış bir kişinin dernek kurması mümkün değildir. Bu hükümler, dernek kurma hakkı ile ilgili gibi görünmekte ise de gerçekte derneğe üye olma hakkını da ortadan kaldırmaktadır. Çünkü dernekler yasasının 15/1. maddesi «Dernek kurma hakkına sahip olan herkes derneklere üye olabilirler.» demektedir. Demekki kurucu olmak hakkı ile üye olma hakkı ayni nitelikleri gerektirmektedir.

Oysa Anayasanın 29. uncu maddesinin amacı, kişilerin dernek kurmalarını önlemek değil, bu hakkın kötüye kullanılmasına engel olmaktır. Böylece bu yasa, vatandaşın dernek kurma ve derneğe üye olma hakkını kısıtlamış olmaktadır.

2. Yasanın 20. inci maddesinin birinci fıkrası, genel kurul toplantılarının dernek merkezinin bulunduğu yerden başka bir yerde yapılamayacağı hükmüna getirmiştir. Oysa Anayasamızın 28 inci maddesi, «Herkes önceden izin almaksızın silâhsız ve saldırısız toplanma ve gösteri yürüyüşü yapma hakkına sahiptir», demektir. Dernekler yasasının bu hükmü anayasaya aykırı olduğu gibi, derneğin çalışma olanaklarını da kısıtlamaktadır. Her hangi bir haklı nedenle genel kurul toplantısının dernek merkezinin bulunduğu yerden başka bir yerde yapılması gerekebilir. Yasa, bunu peşinen ve kesinlikle önlemektedir.

3. Yasanın 35 inci maddesinin ikinci bendinin (a) fıkrasına göre bir derneğin yöneticileri, derneği temsilen dernek amaçlarına uymayan toplantı ve yürüyüşlere katılamazlar. Örneğin TÖB—DER Yöneticileri, bu hükme göre, sivil emekliler derneğinin ya da Sanat Severler

Derneğinin toplantılarına ve yürüyüşlerine katılamayacaklardır. Oysa yukarıda sözü edilen Anayasamızın 28 inci maddesi, yönetici ya da üye ayırımı yapmaksızın bütün vatandaşlara toplantılara ve gösteri yürüyüşlerine katılma hakkını vermiştir. Dernekler Yasası ise bu hakkı kaldırmaktadır.

4. Yasanın 39 uncu maddesine göre bildiri yayınlamak isteyen bir dernek, önce yetkili organlarında karar alacak ve bildirinin altında karara katılan yönetim kurulu üyelerinin veya yetkili organlarca saptanan kişi veya kişilerin adlarını gösterecek, bunun bir nüshasını ayni günde alındı karşılığında yersel C. Savcılığına ve bir nüshasını da o yerin en büyük mülkiye âmirliğine verecektir. Yayın organları ve Radyo-Televizyon kurumu bu alındı belgesi olmadan bildiriyi yayınlayamayacaklardır.

Oysa Anayasamız 20 ve 21 inci maddelerinde : «Herkes düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Düşünce ve kanaatlarını söz, yazı, resimle veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklayabilir ve yayabilir.», «Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.» demektedir.

Görülüyorki dernekler yasası, düşünce açıklama temel hakkını kısıtlamış ve sınırlamalara tabi tutmuştur. Öte yandan böylece Basına da sansür konulmuş olmaktadır.

5. Yasanın 40 ıncı maddesine göre, İçişleri Bakanlığı ile yersel mülkiye âmirliklerinin görevlendirecekleri emniyet görevlileri derneklerin merkez, şube ve eklentilerine her zaman denetleme yapma gerekçesi ile girebilirler. Yasa bu yetkiyi görevlilere tanımıştır. Böyle bir yetki özel hayatın korunması, kişi dokunulmazlığı ve konut dokunulmazlığı ilkelerini ortadan kaldırmaktadır. Öte yandan bu yetkinin kötüye kullanmaya elverişli bir yetki olduğu da kuşkusuzdur. Bu madde derneklerin güvenlik içinde, huzur içinde çalışmalarına olanak bırakmamaktadır.

6. Yasanın 56 ıncı maddesinin (a) bendine göre, derneklerin Genel Kurul toplantılarında bulunan hükûmet komiseri, Genel Kurul çağrısının usulüne uygun yapılıp yapılmadığını inceleyebilir ve (e) bendine göre de, sükûn ve düzeni bozacak eylemlerin toplantının devamını imkânsız kılacak bir şekil alması halinde toplantıya tatil edebilir ve gerekirse kolluk kuvvetlerinden zor kullanmalarını isteyebilirler.

Oysa dernek genel kurul çağrısının usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığı hususunun incelenmesi ve toplantının güvenlik altında sürmesinin sağlanması derneğin organlarına kongre divanına ait bir yetkidir. Bu yetkinin, dernek dışında bir görevliye verilmesi dernekleri çalışamaz duruma getirecek bir yetkidir.

7. Yasanın 142 inci maddesinin birinci bendine göre, yanında veli veya vasisi olmadan, 18 yaşından küçüklerin derneklerin merkez, şube, yönetim yerleri, müesseseleri ve her çeşit eklentilerine girmeleri yasaklanmıştır. Maddeye göre kolluk kuvvetleri yersel mülkiye âmirinin emriyle bu yerlere her zaman girebilirler. 18 yaşını doldurmayan kişilerin bu yerlerde görülmesi halinde Polis ve Vazife ve Salahiyetleri yasasının 8 i maddesi uygulanacaktır.

Anılan yasanın 8 nci maddesi, yersel en büyük mi kiye âmirinin emriyle dernek ve şubelerinin kapatılma na ilişkindir. Yani bu kadar önemsiz bir olay üzerine da tesadüfen bir çocuğun bu yerlere girmesi halinde d nek kapatılabilecektir. Bu yetkinin maksatlı hareketl ve kötüye kullanmaya ne kadar elverişli olduğunu aç lamaya ihtiyaç yoktur sanıyoruz. Yargı organları dış daki görevlilere dernek kapatma hakkının tanınması a sakıncalar doğuracaktır.

8. Yasanın 63 ve 70 nci maddeleri dernek ve d nek yöneticileri için müeyyideler getirmiştir. Bunl dernek yöneticileri için hapis cezası ve dernek için kapatma cezasıdır.

Bu maddelerdeki, dernekler için konmuş kapatı cezası, ceza hukukunun ve Anayasamızın kabul ett **«Cezaların kişiselliği»** ilkesine aykırıdır. Bilindiği g cezaların kişiselliği ilkesine göre ceza, suç işleyenin ke disine verilir.

Bir kişinin suçundan başka bir kişi sorumlu tu lamaz. Bu ilke, tüzel kişiler için de geçerlidir. Kaldı dernek yöneticilerinin hepsinin birlikte bir suç işlem halinde bu kapatma cezası bir dereceye kadar uygun g rülebilirse de yöneticilerin bir ya da bir kaç tanesir yasaya aykırı bir eylemde bulunmaları halinde derne kapatılması haksız ve adaletsizdir. Böyle bir hüküm, iki yöneticinin kusurlu hareketinden derneğin diğer y netici ve üyelerini ve tüm derneği sorumlu tutma son cunu doğurur ki bu, cezaların kişiselliği ilkesini yaral

Örneğin dernekler yasasının 40 ncı maddesinin üçü cü fıkrasına göre denetleme esnasında dernek ya da ş besinin yetkilileri, denetçilere derneğin defter ve kağ larını göstermekle yükümlüdürler. Yasanın 70 nci ma desine göre bu hükme aykırı hareket edildiği takdir dernek kapatılacaktır.

Böyle bir hükmü cezaların kişiselliği ilkesi ile ba daştırmak olanaksız olduğu gibi hak ve adalete ve huk mantığına uygun bulmak mümkün değildir.

İşte dernekler yasasının dernekleri işlemez hale ş tiren hükümlerinden bir kaç örnek. Yasada buna ben daha birçok hükümler yer almıştır.

Özetlemek gerekirse denilebilir ki, Anayasada ya lan değişiklikler, devlet personelinin sendika kurma ha kını ortadan kaldırmakla uygar ülkelerde devlet memu larına tanınan sendikal hakları yoketmiş ve böylece Mayıs Anayasasının amacına ters düşmüştür. Dernek Yasası da ülkemizde örgütlemeyi son derece zorlaştırm kişinin kendi sınıfsal ve meslekî haklarını arama ve s vunma olanaklarını ortadan kaldırmıştır.

G Ö R E V

Bugün Türkiye öğretmeninin önündeki görev, Mayıs Anayasası ile kendisine tanınmış olan ve 12 Mar tan sonra ara rejim denilen dönemde elinden alınan Se dika kurma hakkını ve bu hakkın ayrılmaz bir parç olan grev hakkını elde etmek için mücadele vermek malıdır.

(*) Bu yazı TÖB - DER Seminerinde yapılan konuşm nın bir bölümüdür.

SEMİNER ÇALIŞMALARIMIZ ÜZERİNE

(Baştarafı Sayfa 1.'de)

Ama, ne yapalım ki, sosyal evrim ve her çeşit evrim bilimin ve bilimi kuşaktan kuşağa aktarmayı meslek edinmiş ilericilerin yanındadır ve daima da yanında olacaktır.

Bütün bunlar yanında üzüldüğümüz bir taraf da var. Zaman kısıtlıydı. Arkadaşlarımıza çalışma konuları üzerinde yeterince tartışma fırsatı verilemedi. Hukuk Büromuzun hazırlıkları dışında hiçbir konu yeterince tartışılamadı. Üzüntümüz buradan gelmektedir. Arkadaşlarımızın bizleri, yani Genel Merkezinizi hoşgörü ile karşılayacaklarına güvenimiz vardır.

I

TÖB - DER karanlık ve çetin günlerin örgütüdür. Bugünlere, disiplin anlayışını her şeyin üstünde tutarak gelinmiştir. Hem de döğüle döğüle çelikleşen demir misali!... Ayni hedefe yönelik, tek bir vücut halinde, disiplin ve dayanışma, TÖB - DER'in ayakta kalabilmesinin tek faktörüdür.

Bizim hedeflerimiz, hedef doğrultusundaki tartışmalarımız, o andaki hedef ve konularımızın kapsamiyle sınırlıdır. Sekiz yıl önce kahve konuşmalarının bile hesabını vermek zorunda bırakılan bir yasa anlayışının bize kazandırdığı tek olumlu yöntem!...

Biz sadece önümüze getirilen konuyu ve sadece o konunun çözüm yollarını tartışırız. Yeni arkadaşlarımızın da bu yöntemi benimseyeceklerini umuyoruz.

Seminer çalışmalarının bitimini takiben Yönetim ve Danışma kurullarımız toplandı. Karşı karşıya bulunduğumuz, yeni ve eski sorunlarımız üzerinde dikkatle duruldu. Bunların başında özellikle, örgütlenme ve örgütlenmede temel anlayış konusu geliyordu. Önce, genel sosyal yapımız içinde öğretmenin sınıfsal yapısı ve toplum içindeki yeri saptandı. Bunun sonucunda, üyelerimizin sorumluluk bilinci yeniden değerlendirilerek örgütsel sorumluluğun geniş bir tabana oturtulmasında yarar görüldü.

Son dernekler yasasının, özellikle bizim örgütlenmemizi engelleme amaciyle çıkarıldığını bilmeyen pek az insan vardır. Hiç abartmadan diyebiliriz ki, o dönemin siyasal iktidarlarının tek hedefi öğretmendi. «Dana altında buzağı» aranıyordu. Elbette o dönemlerin tarihi yazılacak ve bugün bilinip de söylenmeyen gerçekler gün ışığına çıkarılacaktır. Hem de ayrıntılariyle...

Neyse, şimdilik konumuz işin bu yanı değil. O günlerde, yani en masum ihmallerin ve davranışların suç sayıldığı günlerde, formalite hatalarına düşme endişesiyle, bazı organlarımızın kaldırılmasına ve kısa süreli olmak üzere yetkilerin Genel Merkez'de toplanmasına karar alınmıştır. Ve bu karara uyarak, Genel Yönetim Kurulu, Genel Kangre kararıyle kaldırıldı ve onun yerine de bugünkü Danışma Kurulu ikame edilmişti. Aslında, değişen önemli bir şey yoktu. Bütün olup biten, Yönetim Kurulunun yetki ve görevlerinin Danışma Kurulu'na aktarılmasından ibaretti. Ve bu karar alınırken de «ilk fırsatta eski duruma dönüleceğine de» söz verilmişti.

Bu son ortaklaşa yapılan toplantıda, eski Genel Yönetim Kurulu'nun, bütün görev ve yetkileriyle yeniden kurulmasına karar alındı. Danışma Kurulumuzun da, görevi bilimsel, örgütsel ve mesleki araştırma ve inceleme olan uzmanlardan oluşturulmuş bir iç örgüte dönüştürülmesi düşünüldü.

Örgütsel konularda katkıda bulunmak isteyen arkadaşlarımızın yazılı önerilerini beklemekteyiz. Şimdi bir yandan sendikal haklarımızı elde etme uğruna çabalarımızı sürdürürken, bir yandan da mevcut şartları ve imkânları en iyi ve en yararlı biçimde kullanmaya koyulmamız doğaldır.

Bir sorunumuz daha var. Tamamen bir uyarı ve giderek bir özeleştiri

de sayılabilir. Arkadaşlarımızın buna gerekli önemi vereceklerinden eminiz.

Bildiğiniz gibi, her ciddi örgütte üyeleri ilkeler bağlar. Bu ilkeler kendi tüzüklerinde saptanan ilkelerdir. Örgüt üyelerinin kişilikleri bu ilkeler doğrultusunda ve onların ışığında gelişme gösterir. Tutum ve davranışları bu yönde olacağı gibi, günlük yaşantıları ve alışkanlıkları da yine bu yöndedir.

Biz kendi örgütümüzü bu nitelikleriyle görmek istiyoruz. Ve bunlar TÖB - DER'in hedef aldığı niteliklerdir. «Vatan, millet sakarya» edebiyatının gerisine gizlenen «Vatan kurtarıcı arslanların» huylarını biz ne benimseyebiliriz ve ne de benimseyenlerle bir arada kalabiliriz.

Tekrarı gereksiz olmakla beraber, bir defa daha söyleyelim. Biz azgelişmiş yoksul ve emperyalizmin ağır bastığı bir ülkenin öğretmenleriyiz. Birey olarak, özellikle sorumlu durumda bulunan arkadaşlarımız fedakârlıkla en önde, nimetlerde en geride yer almak zorundadırlar. Bu anlayış, giderek bizim bütün üyelerimizi bağlar. Biz insanları konuşmalariyle değerlendirmeyiz. Onun yanında ve hatta daha da önemli olan konu, insanların tutum ve davranış yanında alışkanlıklariyle değerlendirir. Bundan dolayı «fedakârlıklarda en önde ve nimetlerin paylaşılmasında en geride» yer almayı örgütsel eğitim sloganı almışızdır.

Bütün bu sözleri niçin söylüyoruz? Bütün bu sözleri, programında başarıya ulaşıp ulaşamıyacağını düşünmeden, halktan ve düşünce özgürlüğü ile düşünceyi ifade özgürlüğünden yana olduğunu söyleyen bir bakanlığa karşı tutumumuzu iyi ayarlayabilmemiz üzerinde durmak gerektiğini hatırlatmak için söylüyoruz.

Arkadaşlarımızın kendilerine yakışır bir ağırbaşlılık içinde görevlerine devam etmelerini salık verir, uyanık olmalarını, her zamandan daha daha uyanık bulunmalarını TÖB - DER üyesi öğretmenlerden bekleriz.

MİLLİ EĞİTİM BAKANI ÜSTÜNDAĞ'IN DA KATILDIĞI TÖB—DER SEMİNERİ ANKARA'DA YAPILDI

(Baştarafı Sayfa 1.'de)

bildirisi olan «Az Gelişmiş Ülkelerde Öğretmenlik Mesleğinin Fonksiyonu ve Öğretmenin Uyandırma Görevi» adlı bildiri, Yönetim Kurulu üyesi Hamdi Konur tarafından sunulmuştur. Konur, hazırladığı bildiri üzerine sorulan soruları yanıtlamıştır. Daha sonra da Konur'un bildirisi üzerine toplantıya katılan temsilcilere söz verilmiştir.

Seminerin ikinci günü, Ali Kaymak tarafından hazırlanan «Öğretmen Örgütçülüğünün Kısa Tarihçesi ve Çağdaş Örgüt Anlayışı» adlı bildiri sunulmuştur. Daha sonra sırasıyla, TÖB—DER Hukuk Bürosu Müdürü Avukat Halit Çelenk tarafından hazırlanan «Memurların ve Öğretmenlerin Örgütlenmedeki Anayasal ve Yasal Hakları» TÖB—DER Genel Sekreteri Şaban Sezen tarafından hazırlanan «TÖB—DER Şubelerinin Çalışma İlkeleri» ve Avukat Cemal Başbay tarafından hazırlanan «Bir Dernek Genel Kurulu Nasıl Yönetilir?» adlı bildiriler sunulmuştur. Bildirilerin okunmasından sonra temsilcilerin soruları bildiri hazırlayanlar tarafından cevaplanmıştır.

Bu sayımızda yapılan seminerdeki konusmalardan Genel Başkanın açış konuşmasıyla, Milli Eğitim Bakanının konuşmasını ve sunulan bildirilerden Hamdi Konur ve Halit Çelenk'in hazırladığı bildirileri yayınlıyoruz. Öbür bildirileri gelecek sayımızda yayınlıyacağız.

BİZE GELEN YAYINLAR

FONTAMORA
Roman
Ignazıo Sılone
15 TL. 255 Sayfa

NASRETTİN HOCA FIKRALARI
Eflâtun Cem Güney
10 TL. 220 Sayfa

ÇAĞDAŞ İSLÂM DÜNYASI
J. C. Risler
10 TL. 202 Sayfa

AYLAKLAR
Roman
Melih Cevdet Anday
15 TL. 294 Sayfa

KAHVEDE ŞENLİK VAR
Güldürü 2 Bölüm
Sabahattin Kudret Aksal
6 TL. 102 Sayfa

ANADOLU EFSANELERİ
Halikarnas Balıkçısı
Fiyatı : 10 TL. 143 Sayfa
İsteme Adresi : Yeditepe Yayınevi P.K. 77
İ S T A N B U L

Sayın Ali BOZKURT

Başbakanlığa atanmam ve yeni Hükümetin göreve başlaması dolayısiyle belirtmek lûtfunda bulunduğunuz iyi duygular ve dilekler için teşekkür ederim.

Başarılar ve esenlikler dileğiyle saygılar sunarım.

Bülent ECEVİT
Başbakan

Sayın Ali BOZKURT
TÖB - DER GENEL BAŞKANI

ANKARA

Millî Eğitim Bakanlığına seçilmem dolayısiyle zahmet ederek lûtfettiğiniz tebrikinize yürekten teşekkür eder, en iyi dileklerimle saygılarımı sunarım.

Millî Eğitim Bakanı
Mustafa ÜSTÜNDAĞ

DÜNYANIN DOSTÇA KURULDUĞUNU SÖYLEYENLERE KARŞI

Bertold BRECHT

«Böylesi çok iyi, değiştirmiyelim hiç bir şeyi»
Bunu mu diyelim güle oynaya
Bardağı görelim de ölmeyi mi seçelim susuzluktan?
Boşunu alalım dururken dolu bardak?

Soğukta oturup kalmışlar vardır hani,
hani, istenmiyen kişiler,
onlar gibi mi yapalım,
onlar gibi, «biz dışarda kalsak...» mı diyelim
hoş olsun diye şu bayların gönlü,
bize günlük nafakamızı veren hani şu...

Bizce en iyisi, kalkmak, yeter artık, demektir,
vazgeçmemek için kırıntısından bile yaşamanın,
karşı çıkmaktır var gücümüzle acıyı doğuranlara,
yaşanır hale getirmektir bütün insanlara dünyayı.

Türkçe Söyleyen A. Kadir.

TÖB — DER
Sahibi : Ali Bozkurt
Yazı İşleri Md. : Musa Uysal
Adres : G. Mustafa Kemal Bulvarı 14/1 - 12 ANKARA
Tel : 25 14 52 - 17 49 27
Abone : Yıllık 20 TL. 6 Aylık 10 TL.
Dış Ülkeler : Yıllık 50 TL.
Fiyatı : 1 TL.

ŞARK MATBAASI ANKARA — 1973

Sayın : .....

.....

.....